

2025 йил III чорагида ДВ савдоси (қиймат ифодасида)

\$1 655 млн

2025 йил III чорагида ДВ савдоси (натурал ифодасида)

83,1 млн

Бир қадоқнинг ўртача нархи

\$2,4

декабрь

PHARMAZETA

ASKLEPIY GROUP ▶

Фармацевтик даракчи

КЕЙИНГИ
НАШРЛАРНИ
"ASKLEPIY GROUP"
МЧЖНИНГ ТИББИЁТ
ВАКИЛЛАРИДАН
СЎРАНГ

декабрь 2025 й.

ASKLEPIY GROUP – ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИДА 33 ЙИЛЛИК ЕТАКЧИЛИК (2-3 БЕТ) ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ: РИВОЖЛАНИШ ДИНАМИКАСИ ВА АСОСИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ (4-7 БЕТ) 2025 ЙИЛНИНГ II ЯРМИДА ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА САНОАТИДАГИ АСОСИЙ ЎЗГАРИШЛАР ШАРҲИ (8-9 БЕТ) БОЛАЛАРДА “МИРАМИСТИН”НИ ҚЎЛЛАШ: СОФ ТАРКИБНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА ЗАМОНАВИЙ ПЕДИАТРИЯДАГИ АҲАМИЯТИ (10-11 БЕТ) НАФАС ЙЎЛЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШНИНГ ТАБИИЙ ЙЎЛИ (12-13 БЕТ) ОҒРИҚ, ҚУРИШИШ, ҚИЧИШ: ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАР СИМПТОМЛАРНИ ҚАНДАЙ ЕНГИЛЛАШТИРАДИ (14-15 БЕТ) ИЧАК МОТОР БУЗИЛИШЛАРИНИ ТУЗАТИШДА МЕБЕВЕРИН ГИДРОХЛОРИДНИНГ САМАРАДОРЛИГИ (16-17 БЕТ) Д ВИТАМИНИ – ОРГАНИЗМНИНГ ТИЗИМЛИ МУВОЗАНАТИНИНГ АСОСИ (18-19 БЕТ) ПРОСТАТА АДЕНОМАСИГА ҚАРШИ КУРАШГА ОТЛАНМИЗ! (20 БЕТ) ПЕШТАХТА ОРТИДАГИ ДОРИХОНА ХИКОЯЛАРИ (21 БЕТ) ДУНЁ ФАРМ ЯНГИЛИКЛАРИ (22 БЕТ)

 ASKLEPIY
Group

33
ЙИЛЛИК

етакчилик

СУҲБАТ

ASKLEPIY Group – фармацевтика бозорида 33 йиллик етакчилик

2025 йилда ASKLEPIY Group ташкил топганига 33 йил тўлди. Бу вақт мобайнида компания минтақавий дистрибьютордан ўз ишлаб чиқариши, дорихона тармоғи, экспорт йўналиши ва рақамли лойиҳаларга эга бўлган вертикал интеграциялашган холдингга айланди. 2000 дан ортиқ ходим, ўнлаб брендлар, миллионлаб беморлар – ютуқлар кўлами ўз-ўзидан сўзлайди. Босиб ўтилган йўлнинг асосий босқичлари, стратегик мақсадлар, етакчилик фалсафаси ва 2025 йил якунлари ҳақида ASKLEPIY Group бош директори Анвар Толибов билан суҳбатлашдик.

Екатерина Доронкина

Холдингинг ташкил этилиши

Дарҳақиқат, компаниямиз тарихи 1992 йилда – 90 йилларда фармацевтика бозорида ишлаш мураккаб бўлган даврда бошланган. Шунга қарамай, компанияни ташкил этиш қарори асосчилармиз ҳаётидаги энг тўғри қарорлардан бири бўлди. Иш кичик дистрибьюторлик фирмасидан бошланди.

1992 йилдаёқ Бухоро, Қарши,

Наманган, Фарғона, Андижон ва Қўқонда дастлабки минтақавий омборлар очилди. Бу бошиданок Ўзбекистоннинг асосий вилоятларини қамраб олиш ва ишончли дистрибьюторлик тармоғини яратиш имконини берди.

Кейинги ўн йилликлар давомида компания бир қатор муҳим босқичларни босиб ўтди. 2000 йилларнинг ўрталарида дори-дармонларни ўзимизда ишлаб чиқаришни ривожлантириш бошланди – 2006 йилда

NIKA PHARM фармацевтика компаниямизга асос солинди. Бу стратегик қадам эди: биз соф дистрибуциядан ўз дори воситаларимизни ишлаб чиқаришга ўтдик.

Кейинчалик чакана савдо йўналиши ривожланди – OXYmed дорихона тармоғи ташкил этилди. Бу мамлакатдаги дастлабки хусусий фармацевтика тармоқларидан бири бўлиб, Ўзбекистонда биринчи бўлиб тегишли дорихона амалиёти (GPP) сертификатини олди.

Шу билан бирга, қарийб 20 йил олдин пайдо бўлган ва фиточойлар ҳамда ўсимлик воситаларига ихтисослашган табиий маҳсулотлар ишлаб чиқариш – ZAMONA RANO йўлга қўйилди.

Вақт ўтиши билан биз ASKLEPIY Group ягона бренди остида компаниялар гуруҳини шакллантирдик ва анъанавий фармацевтикадан ташқари янги йўналишларни ўзлаштиришни бошладик – масалан, IT, саломатлик, шунингдек, парафарматсевтика соҳасидаги лойиҳалар.

Бугун бу йўлга назар ташлар эканмиз, кичик фирма Ўзбекистон фармацевтика саноатининг энг йирик иштирокчиларидан бирига айланганидан фахрланамиз.

Фаолиятнинг асосий йўналишлари ва эришилган ютуқлар

Ҳозирда ASKLEPIY Group 7 та бизнес бирлиги ва 2000 дан ортиқ ходимни бирлаштирган фармацевтика холдинги ҳисобланади.

Бизнинг фаолиятимиз фармацевтика бозорининг барча асосий сегментларини қамраб олади. Аввало, бу бизнинг тарихий пойдеворимиз – ASKLEPIY Distribution, Ўзбекистондаги энг йирик дистрибьюторлик компанияларидан бири. Бизнинг дистрибуциямиз 30 йилдан ортиқ вақт давомида бутун мамлакат бўйлаб дори-дармон ва пара-

фарматсевтика воситаларини етказиб беришни таъминлаб келмоқда. Республика бўйлаб 14 та филиал ва умумий майдони 15 минг квадрат метрга яқин бўлган замонавий омборхона мажмуалари мавжуд бўлиб, бу маҳсулотларни ҳар бир ҳудудга самарали ва тез етказиб бериш имконини беради.

Иккинчи асосий йўналиш – дори воситаларини ўзимизда ишлаб чиқариш. **NIKA PHARM** заводимиз ҳозирда етакчи маҳаллий фармацевтика ишлаб чиқарувчиларидан бири ҳисобланади. Биз кенг турдаги дори воситаларини ишлаб чиқарамиз – таблетка шаклидан тортиб бурун спрейларигача – ва Европа GMP ва ISO стандартларига қатъий риоя қиламиз.

NIKA PHARM 2009 йилда Германиянинг TUV агентлиги томонидан ISO 9001 стандарти бўйича сертификатланган Ўзбекистондаги биринчи фармацевтика корхонаси бўлди. 2012 йилда эса заводимиз биринчилардан бўлиб GMP миллий сертификатини, кейинчалик эса GMP Европа стандартини қўлга киритди. Ҳозирда ишлаб чиқаришда замонавий сифат тизими жорий этилган бўлиб, **NIKA PHARM** барқарор равишда мамлакатнинг энг йирик фармацевтика ишлаб чиқарувчилари қаторига киради.

Учинчи йўналиш – **OXYmed чакана дорихоналар тармоғи**. Ҳозирда ушбу бренд остида 150 дан ортиқ дорихона фаолият юритади, улар ҳар йили 5 миллиондан ортиқ харидорга хизмат кўрсатади. **OXYmed** – мамлакатдаги энг таниқли тармоқлардан бири бўлиб, айнан бизнинг тармоғимиз Ўзбекистонда биринчи бўлиб GPP халқаро сертификатини қўлга киритганидан жуда фахрланамиз. Бу дорихоналаримизнинг юқори хизмат кўрсатиш стандартлари ва иш сифатини тасдиқлайди. Дарҳақиқат, **OXYmed** бугунги кунда Ўзбекистоннинг энг йирик бозор тармоқлари билан бир қаторда чакана фармацевтика секторининг етакчилари қаторига киради, шунингдек, онлайн савдо ривожланишининг ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланади.

Бундан ташқари, бизда **Zamona Rano** бўлими ҳам бор. У табиий воситалар – биринчи навбатда, фиточойларга ихтисослашган. **Zamona Rano** ишлаб чиқариши экологик тоза ҳудудда (Номданак қишлоғи) жойлашган бўлиб, энг сўнгги технологиялар билан жиҳозланган. Ушбу компания ўсимлик дори воситалари сегментига Ўзбекистонда етакчилардан бири

бўлиб, бозорга барча стандартларга риоя қилган ҳолда маҳаллий хом ашёдан тайёрланган фиточойлар ва йиғмаларни таклиф этади.

PharmIT IT бўлинмаимизни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Замонавий дунёда рақамлаштириш самарадорликнинг калитидир ва биз соғлиқни сақлаш соҳасидаги бизнес жараёнларини автоматлаштириш учун инновацион ечимлар яратадиган ўз дастурчилар жамоамизни шакллантирдик. **PharmIT** туфайли барча компанияларимизда ягона CRM тизими ва сотувларни ҳисобга олиш тизимини жорий этдик, бу эса бизнеснинг шаффофлиги ва бошқарувчанлигини сезиларли даражада оширди.

Гўзаллик ва парваришлаш соҳасига тўхталадиган бўлсак, биз гўзаллик ва саломатлик учун маҳсулотлар – фақат етакчи жаҳон брендларининг асл маҳсулотларини импорт қилиш ва тарқатиш билан шуғулланадиган **COSMO TRADE** компаниясини ташкил этдик. Бу одамлар ҳаёт сифатини яхшилаш бўйича бизнинг вазифамизни тўлдирадиган қўшимча йўналишдир.

Бизнинг энг ностандарт йўналишимиз – **Rano Eco Village**. Бу Тошкент яқинидаги гўзал тоғлардаги замонавий эко-курорт ва саломатлик марказидир. Биз уни одамлар табиат қўйнида дам олиб, саломатлик ва ички уйғунликни тиклашлари учун яратдик. **Rano Eco Village** қулай дам олиш, соғломлаштириш амалиётлари ва табиатга ғамхўрликни ўзида мужассам этган – бу тиббиёт ва туризм уйғунлашган лойиҳадир. Бу курорт саломатликка бўлган ёндашувимиз фалсафасининг бир қисмидир: биз саломатлик ҳақида нафақат дори-дармонлар билан, балки турмуш тарзи орқали ҳам ғамхўрлик қилиш кераклигига ишонамиз.

Шундай қилиб, **ASKLEPIY Group** бугунги кунда кўп тармоқли мажмуадир. Дори-дармонларни ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришдан тортиб, уларни яқуний истеъмолчига етказиб беришгача – биз фармацевтикада ҳам, умуман соғлиқ ва гўзаллик йўналишида ҳам қиймат яратишнинг бутун занжирида иштирок этамиз. Бундай яхлит ёндашув бизга ҳар бир босқичда сифатни назорат қилиш ва бозор талабларига тезкор жавоб бериш имконини беради.

2025 йилдаги янгиликлар

2025 йил **ASKLEPIY Group** учун тизимли ўзгаришлар ва

бизнес ёндашувларини сифат жиҳатидан қайта кўриб чиқиш даври бўлди. Компания асосан сотув ҳажми ва паст даромадлиликка йўналтирилган анъанавий дистрибьюторлик моделидан янада барқарор ва инвестицион жозибадор тузилма фойдасига мақсадли ўзгаришни бошлади. Янги стратегия замирида ўз брендларимизни ривожлантириш, юқори қўшилган қиймат ва узоқ муддатли ўсиш салоҳиятига эга маҳсулотлар портфелини шакллантириш ётади. Сифати тасдиқланган ва кенгайтириш имкониятига эга бўлган бренд препаратларига устуворлик берилди, МНН йўналиши эса онгли равишда ёрдамчи сегментга ўтказилди.

Йил яқунларига кўра, **ASKLEPIY Group** нафақат Ўзбекистон фармацевтика бозорининг асосий иштирокчилари орасида ўз мавқеини мустаҳкамлади, балки ташқи бозорларга чиқиш ва стратегик инвестиция капиталини жалб қилиш учун пойдевор яратди. Компания барқарор молиявий динамикани намойиш этди, тижорий фаол портфелини кенгайтирди ҳамда операцион ва тартибга солиш йўналишларида экспертизани сезиларли даражада кучайтирди.

2025 йилда ишлаб чиқариш қувватларини янгилаш бўйича кенг қўламли лойиҳалар амалга оширилди, шунингдек, инфратузилмани янада ривожлантиришга қаратилган Европа тикланиш ва тараққиёт банкининг (ЕТТБ) маблағлари жалб этилди. Ушбу инвестициялар маҳаллий дистрибьютор ва пудратчи ишлаб чиқарувчи ролидан вертикал интеграциялашган фармацевтика компанияси моделига ўтишни таъминлаб, таннархни оптималлаштириш, сифат стандартларини ошириш ва ўз брендларини илгари суришни тезлаштириш имконини берди.

Қабул қилинган қарорлар ва эришилган натижалар йиғиндиси 2025 йилни **ASKLEPIY Group** трансформациясининг стратегик нуқтаси сифатида кўриб чиқиш имконини беради – бу босқичда компания аниқ экспорт ва инвестиция стратегиясига эга бўлган барқарор минтақавий фармацевтика ўйинчисини шакллантиришни бошлади.

2026 йил учун режалар

2026 йилда **ASKLEPIY Group** учун экспорт фаолиятини тизимли ривожлантириш устувор йўналишлардан бири бўлади. Ишлаб чиқариш қувватларини янгилаш, сифат назоратини кучайтириш ва маҳсулот

портфелини олдиндан тайёрлаш орқали компания маҳаллий йўналтирилган моделдан хорижий бозорларда барқарор иштирок этишга ўтишни режалаштирмоқда. Экспорт узоқ муддатли ўсишнинг асосий омилларидан бири сифатида қаралмоқда.

Шу билан бирга, компания ўзига тегишли ва бошқа стратегик аҳамиятга эга брендларни ривожлантиришга эътибор қаратишда давом этади. Инвестициялар асосан ОТС ва нафас олиш тизими терапияси сегментларидаги маҳсулотларга, шунингдек, сурункали ва ижтимоий аҳамиятга эга касалликларни даволаш йўналишларига – гастроэнтерология, эндокринология, кардиология, гинекология ва урологияга йўналтирилади. Мақсад – ички бозорда барқарор ўсиш ва ўз ўрнини мустаҳкамлашни таъминлайдиган мувозанатли бренд портфелини шакллантириш.

2026 йилда рақамли воситалар ва таҳлилий ечимларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилади. **OXYmed GO** платформасини кенгайтириш, рақамли савдо каналларини кўпайтириш ва ассортимент, захиралар ва маркетинг фаолиятини бошқаришда маълумотлардан чуқурроқ фойдаланиш ишлаб чиқарувчидан яқуний истеъмолчигача бўлган бутун занжирнинг шаффофлиги ва самарадорлигини ошириш имконини беради.

Ҳамкорлик экотизимини ривожлантириш қўшимча йўналиш бўлади: мавжуд ҳамкорлар билан алоқаларни мустаҳкамлаш, ишлаб чиқарувчилар доирасини кенгайтириш ва Ўзбекистон бозорига янги рақобатбардош дори воситаларини киритиш.

Умуман олганда, биз соҳани ривожлантириш масъулиятини чуқур ҳис этамиз. Бизнинг вазифамиз шундай таърифланган: "Биз одамларнинг ўртача умр кўриш давомийлигини ошириш учун меҳнат қиламиз." **ASKLEPIY Group** томонидан амалга оширилаётган барча ишлар – хоҳ дори-дармонлар, хоҳ сифат стандартлари, хоҳ таълим лойиҳалари бўлсин – буларнинг барчаси нафақат мамлакатимизда, балки умид қиламанки, бутун минтақа миқёсида ҳам ушбу улкан мақсадга эришишга ҳисса қўшмоқда.

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

Ўзбекистон фармацевтика бозори: ривожланиш динамикаси ва асосий тенденциялари

2025 йилнинг тўққиз ойи якунларига кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозори юқори ўсиш суръатларини сақлаб қолмоқда. Сентябрь ойи тартибга солишдаги ўзгаришлар фонида нарх ва натурал ҳажмлар барқарор ўсганини, талабнинг қимматроқ дори препаратлари томон силжиганини ҳамда янги нарх мувозанати шаклланганини тасдиқлади.

Камилла Мусаева

1. 2025 йилнинг 9 ойи якунларига кўра Ўзбекистон фармацевтика бозори.

1.1 Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA)

1-график Ўзбекистон бозори ҳажмининг 2024 йил январидан 2025 йил сентябргача бўлган динамикасини акс эттиради. Унда бозор ҳажми миллион АҚШ доллариди (1-график) ва қадоқлар сониди (2-график) кўрсатилган.

IQVIA маълумотларига кўра, 2025 йил сентябрь ойида Ўзбекистон фармацевтика бозори 204,9 миллион АҚШ доллари қийматига ва 83,1 миллион қадоқ ҳажмига етди. Ўтган

йилнинг шу даврига нисбатан ўсиш нарх жиҳатидан 36,4%ни, миқдор жиҳатидан эса 24,2%ни ташкил этди. Бу бозорнинг ишончли ўсишда давом этаётганини ва барқарор талаб сақланиб қолаётганини кўрсатмоқда.

2025 йил бошидан бозор тезлашган ўсиш босқичига кирди: ойлик ҳажмлар барқарор равишда ошиб бормоқда ва ўсиш кўрсаткичлари янги рекорд даражаларига эришмоқда. Ўзбекистон Марказий Осиёда фармацевтика бозори ривожланишининг асосий ҳаракатлантирувчи кучларидан бирига айланмоқда. Бу ҳолат талаб кучайганлиги ва умуман олганда, соҳанинг

ижобий ривожланиш суръати мустаҳкамланаётганини кўрсатади.

2025 йил сентябрь ойида қадоқнинг ўртача нархи 2,47 АҚШ долларини ташкил этди, бу 2024 йил сентябрь ойидаги нархдан (2,25 АҚШ доллари) 9,78%га юқори.

Фармацевтика бозори аста-секин юқори нарх сегментларига қараб силжиб бормоқда, бу эса импорт ва бренд препаратлар кўпайганлигини билдиради, бироқ нархларнинг ўсиш суръатлари пасаймоқда. Йилнинг иккинчи ярмида дори воситалари нархларини давлат томонидан тартибга солиш жорий этилиши

билан рецептура сегментида (RX) нархлар пасайиши кутилмоқда. Бунда кутилаётган пасайиш ОТС тоифасидаги нархларнинг ўсиши билан қисман қопланади, бу эса бозорда қадоқ ўртача қийматининг умумий ижобий динамикасини сақлаб қолиш имконини беради.

2. Ўзбекистон бозорининг тузилиши

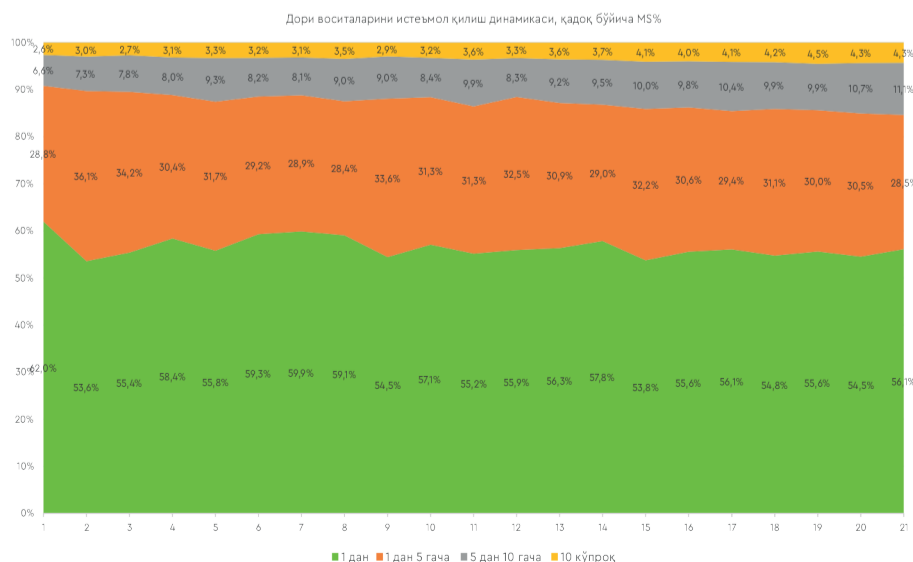
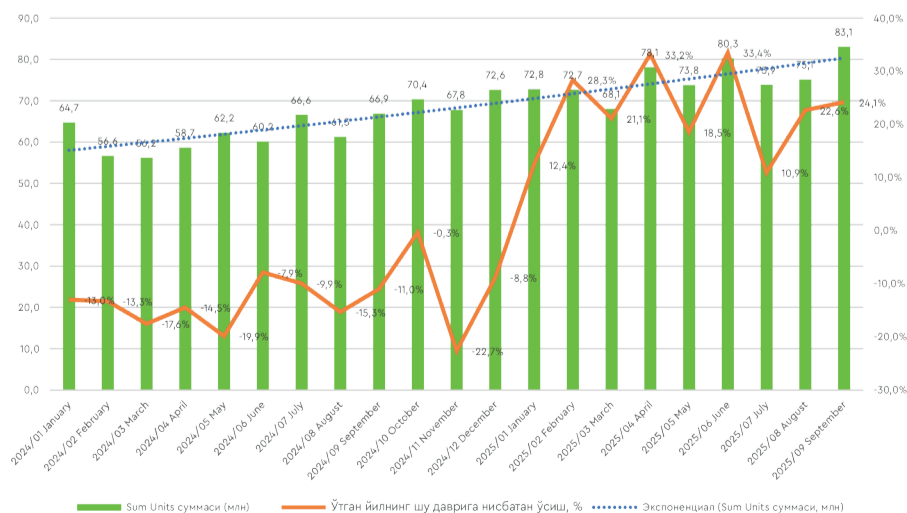
2.1. Турли нарх тоифасидаги дори препаратлари истеъмолчи тузилиши.

Турли нарх тоифасидаги дори препаратлари истеъмолчи динамикаси (нарх кўринишида) 4-графикда акс эттирилган.

1-график
Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, миллион USD. IQVIA 09/2025

3-график
Қадоқнинг ойлик қиймати. АҚШ доллари ва ўтган ойга нисбатан нарх ўсишининг фоизи IQVIA 09/2025

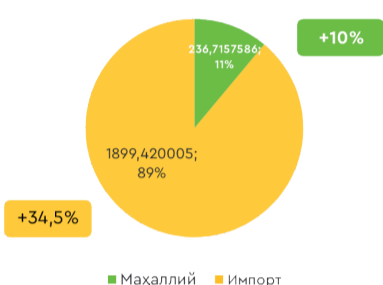
2-график
Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, миллион қадоқда. IQVIA 09/2025

4-график

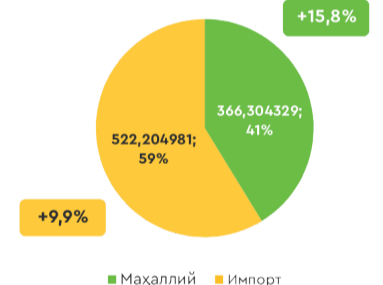
Истеъмол тузилиши қимма-троқ дори воситаларига ўтишни тасдиқлайди. Нархи 1 долларга-ча бўлган дориларнинг улуши аста-секин камайиб бормоқда, ўртача (1-5 доллар) ва юқори (5-10 доллар) нархдаги сегментлар эса кучаймоқда. Бу ҳолат замонавий ва брендга айланган препаратлар истеъмолнинг ошиши, шунингдек, аҳоли томонидан даволаш сифатига бўлган талабларнинг ошиши фонида содир бўлмоқда.

2.2. Импорт ва маҳаллий дори препаратларнинг нисбати

USD млн, MAT 09/2025

Млн Қадок, MAT 09/2025

5-график

Импорт ва маҳаллий препаратлар ҳажмининг ўзаро нисбати 5-графикда акс эттирилган.

Қиймат жиҳатидан бозор асосан импортга боғлиқ бўлиб қолмоқда: ҳажмининг 89% импорт қилинадиган препаратлар ҳисобига шаклланади, маҳаллий ишлаб чиқариш эса 11%ни ташкил этади. Импорт препаратлар савдоси 34,5%га ўсган бўлса, маҳаллий препаратлар савдоси атиги 10%га кўпайган.

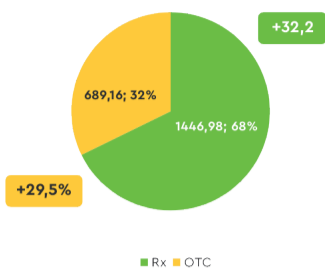
Шу билан бирга, қадоқлар бўйича натурал кўринишдаги фарқ қисқармоқда: импорт 59%ни, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар 41%ни ташкил этади.

Иккала сегмент ҳам ўсди - импорт 9,9%га, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар эса 15,8%га ошди.

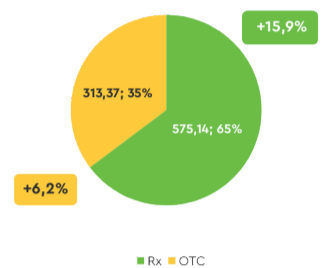
Шуни таъкидлаш жоизки, регулятор томонидан сўнгги йилларда амалга оширилган чора-тадбирлар маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг пул ва миқдор жиҳатдан қутилганидек мустаҳкамланишига олиб келмади. Ҳозирги пайтда маҳаллий ишлаб чиқарувчилар оддий, юқори технологияли бўлмаган маҳсулотларда паст нарх сегментдаги улушни нисбатан муваффақиятли эгалламоқда.

2.3. Рецепт бўйича ва рецептсиз бериладиган дори препаратларнинг нисбати

USD млн, MAT 09/2025

млн Қадок, MAT 09/2025

6-график

6-графикда Ўзбекистонда рецепт бўйича ва рецептсиз бериладиган препаратларнинг ҳажмий нисбати акс эттирилган.

2025 йил сентябрь ойи якунларига кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозори умумий даромадининг 66,3% рецепт бўйича бериладиган препаратлар (Rx) ҳиссасига тўғри келди - бу 1,65 миллиард долларга тенг бўлди. Рецептсиз бериладиган дорилар (OTC) сегменти қолган 33,7%ни эгаллаб, 837,5 миллион долларни ташкил этди. Иккала йўналиш ҳам ўхшаш динамикани кўрсатди: Rx йиллик ҳисобда 29,3% га, OTC эса 32,2% га ўсди.

Натурал кўринишда Rx сотувларнинг 57,6%ни (813,7 миллион қадоқ), OTC эса 42,4%ни (575,4 миллион қадоқ) ташкил этди, ўсиш суръатлари ҳам бир-бирига яқин бўлиб, мос равишда +4,2% ва +3,5% ни

ташқил қилди.

Рецепт бўйича бериладиган препаратлар нархининг давлат томонидан қатъий тартибга солиниши Rx сегменти рентабеллигини чеклайди ва даромад имкониятини пасайтиради. Бироқ, OTC сегментдаги эркин нарх сиёсати компанияларга устамани мослашувчан бошқариш ва рецептура позициялари бўйича даромад йўқотишларини қисман қоплаш имконини беради. Натижада, тартибга солинадиган Rx ва даромадлироқ OTC ўртасидаги мувозанат фармацевтика бозорининг барқарор ўсишини таъминлайди: иккала сегмент ҳам пул ва натурал кўринишда таққосланарли ўсиш суръатларини намойиш этмоқда.

2.4. АТС гуруҳлари бўйича ДВнинг сотилиш таркиби

Ўзбекистонда I даражали АТС-гуруҳлари бўйича дорихоналарда дори воситаларининг сотилиш нисбати MAT/2025/09 (IQVIA) 1-жадвалда келтирилган.

2025 йил сентябрь ойида дорихона савдоси таркибида учта асосий АТС гуруҳи етакчи ўринни эгаллайди.

Қон ва қон яратиш аъзоларига таъсир кўрсатувчи дори воситалари (B гуруҳи) бозор етакчиси бўлиб қолмоқда - уларнинг савдоси 352 миллион АҚШ долларидан ошади, бу эса мазкур тоифани энг йирик тоифага айлантиради. Антикоагулянтлар ва камқонликни даволаш воситаларига бўлган барқарор талаб унинг мустаҳкам мавқеини таъминлайди.

Иккинчи ўринда юрак-қон томир тизими препаратлари (C гуруҳи) турибди, уларнинг айланмаси тахминан 213 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Юрак-қон томир касалликларининг сурункали тарқалиши бу сегментда доимий талабни сақлаб қолмоқда.

Учинчи ўринни овқат ҳазм қилиш ва моддалар алмашишуви учун дори воситалари гуруҳи (A) эгаллаган бўлиб, уларнинг савдоси 81 миллион АҚШ долларидан ошади. Ушбу тоифанинг ўсиши ошқозон-ичак тракти ва метаболик бузилишларни даволаш учун дори-дармонларга бўлган барқарор эҳтиёж билан изоҳланади.

Бу учта гуруҳ Ўзбекистон фармацевтика бозорининг пул айланмаси асосини (тахминан 38%) ташкил этиб, унинг динамикаси ва ривожланишининг асосий йўналишларини белгилайди.

3. Дори воситаларининг ишлаб чиқарилиш шаклларига кўра сотув тақсимооти

Ўзбекистон бозори қаттиқ дори шаклларига (бозорнинг 39,2%) аниқ йўналишни сақлаб қолмоқда, улар сўзсиз етакчи бўлиб қолмоқда. Бу шакллар витаминлар, гастроэнтерология ва тизимли препаратлар тоифаларида асосий айланмани таъминлашни давом эттирмоқда.

Инъекцион препаратлар иккинчи ўринни (бозорнинг 33,6%) эгаллаб, барқарор ўсишни намойиш этмоқда ва профессионал сегментнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучларидан бири бўлиб қолмоқда.

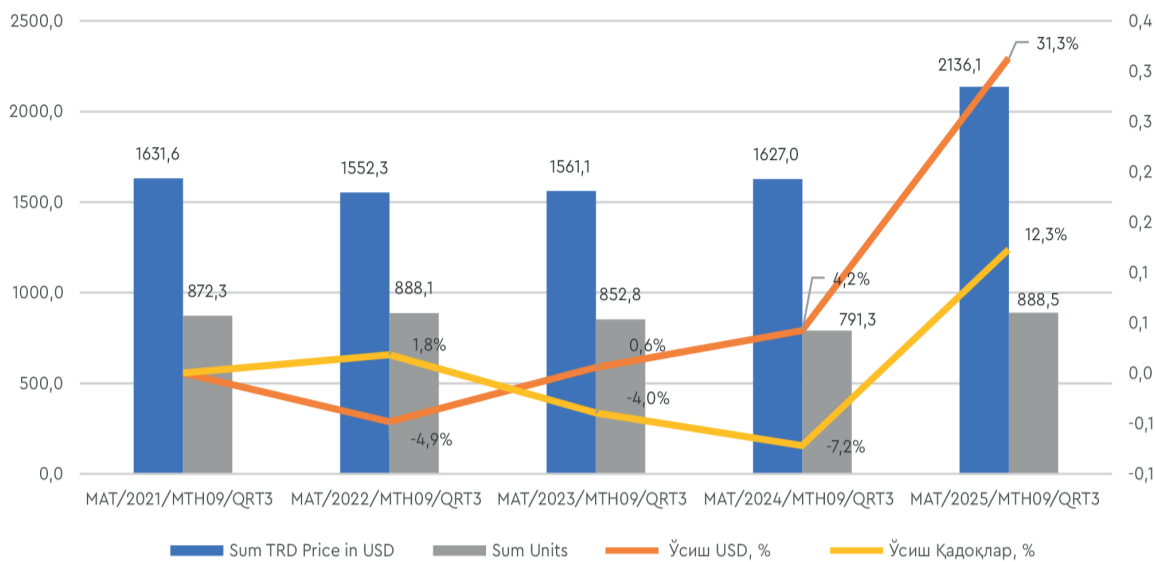
	млн қадоқлар				млн USD			
	MAT/2025/MTN09	Ўсиш қадоқ	MS, % қадоқлар	Ўсиш MS, % қадоқлар	MAT/2025/MTN09	Ўсиш, USD	MS, %, USD	Ўсиш MS, %, USD
-	26,63	20,2%	3,0%	0,2%	81,11	56,5%	3,8%	0,6%
A - Овқат ҳазм қилиш тракти ва моддалар алмашишуви	113,78	10,7%	12,8%	-0,2%	352,20	32,6%	16,5%	0,2%
B - Қон ва қон яратиш аъзоларига таъсир этувчи препаратлар	191,53	35,0%	21,6%	3,6%	251,44	16,4%	11,8%	-1,5%
C - Юрак-қон томир тизими	41,00	14,5%	4,6%	0,1%	213,11	41,2%	10,0%	0,7%
D - Тери касалликларини даволаш учун препаратлар	74,98	-8,8%	8,4%	-2,0%	64,24	40,2%	3,0%	0,2%
G - Сийдик-таносил тизими ва жинсий гормонлар	19,16	17,9%	2,2%	0,1%	95,83	23,7%	4,5%	-0,3%
H - Тизимли қўллаш учун гормонал препаратлар (жинсий гормонлар бундан мустасно)	9,52	15,1%	1,1%	0,0%	26,71	42,9%	1,3%	0,1%
J - Тизимли қўллаш учун микробга қарши препаратлар.	140,45	2,4%	15,8%	-1,5%	275,64	27,1%	12,9%	-0,4%
L - Ўсма ва иммунитетга таъсир этувчи препаратлар	12,51	19,4%	1,4%	0,1%	89,29	26,9%	4,2%	-0,1%
M - Суяк-мушкул тизими	54,19	16,2%	6,1%	0,2%	221,05	38,7%	10,3%	0,6%
N - Асаб тизими	93,25	4,3%	10,5%	-0,8%	205,05	31,0%	9,6%	0,0%
P - Паразитларга қарши препаратлар, инсектицидлар ва репеллентлар	4,30	7,8%	0,5%	0,0%	6,73	21,4%	0,3%	0,0%
R - Нафас олиш тизими	92,45	14,0%	10,4%	0,2%	197,48	31,9%	9,2%	0,0%
S - Сезги аъзолари	11,22	3,1%	1,3%	-0,1%	27,82	6,0%	1,3%	-0,3%
V - Бошқа препаратлар	3,52	63,1%	0,4%	0,1%	28,44	75,4%	1,3%	0,3%
Умумий жами	888,51	12,3%	100%		2 136,14	31,3%	100%	

1-жадвал

	млн қадоқлар				млн USD			
	MAT/2025/MTN09	Ўсиш қадоқ	MS, % қадоқлар	Ўсиш MS, % қадоқлар	MAT/2025/MTN09	Ўсиш, USD	MS, %, USD	Ўсиш MS, %, USD
A - Оғиз орқали қабул қилинадиган оддий қаттиқ шакллар	275,79	8,9%	31,0%	-1,0%	807,80	31,6%	37,8%	0,1%
B - Оғиз орқали қабул қилинадиган ретард қаттиқ шакллар	4,28	26,9%	0,5%	0,1%	29,92	35,2%	1,4%	0,0%
D - Оддий суюқ шакллар	76,21	13,7%	8,6%	0,1%	267,19	42,2%	12,5%	1,0%
F - Оддий парентерал шакллар	371,08	19,7%	41,8%	2,6%	704,95	28,4%	33,0%	-0,7%
G - Ретард парентерал шакллар	0,29	139,9%	0,0%	0,0%	12,07	126,1%	0,6%	0,2%
H - Тизимли таъсир кўрсатувчи ректал шакллар	12,86	21,7%	1,4%	0,1%	47,00	31,0%	2,2%	0,0%
I - Тизимли таъсир кўрсатувчи назал шакллар	0,35	-15,4%	0,0%	0,0%	2,10	0,0%	0,1%	0,0%
J - Тизимли таъсир кўрсатувчи бошқа шакллар	0,02	102,6%	0,0%	0,0%	0,13	47,5%	0,0%	0,0%
K - Оғиз бўшлиғига маҳаллий қўллаш учун шакллар	12,39	-5,8%	1,4%	-0,3%	44,31	16,6%	2,1%	-0,3%
M - Маҳаллий дерматологик ва гемorroидал шакллар	97,82	-3,4%	11,0%	-1,8%	111,23	33,5%	5,2%	0,1%
N - Офтальмологик шакллар	11,21	5,6%	1,3%	-0,1%	28,91	8,5%	1,4%	-0,3%
P - Қулоққа қўлланиладиган шакллар	0,37	-35,6%	0,0%	0,0%	1,68	-20,6%	0,1%	-0,1%
Q - Маҳаллий таъсир кўрсатувчи назал шакллар	20,75	31,9%	2,3%	0,3%	43,80	41,4%	2,1%	0,1%
R - Ингаляция учун шакллар	2,14	-3,1%	0,2%	0,0%	14,11	26,6%	0,7%	0,0%
T - Вагинал шакллар	2,95	-2,1%	0,3%	0,0%	20,82	10,8%	1,0%	-0,2%
Z - Бошқа препаратлар	0,01	-42,6%	0,0%	0,0%	0,11	-37,2%	0,0%	0,0%
Умумий жами	888,51	12,3%	100,0%		2 136,14	31,3%	100,0%	

2-жадвал

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

7-график
Ўзбекистон фармацевтика бозори динамикаси
(MAT/09 2021 – MAT/09 2025)

Оғиз орқали қабул қилинадиган суюқ шакллар сегменти энг юқори ўсиш суръатини намоиш этмоқда: пул ифодасида +42,2%, ҳажми 267,19 миллион АҚШ долларига етди (бозорнинг 12,5%). Бу ўсиш кўп жиҳатдан педиатрия амалиётида сироп ва эритмалар истеъмолнинг кўпайиши билан боғлиқ.

4. Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA)

Ўзбекистон фармацевтика бозори ишончли ўсишни намоиш этмоқда. 2021-2023 йиллардаги

турғунлик давридан сўнг, бозор 2024 йилда тикланишни бошлади ва 2025 йилда кескин тезлашди. Ҳажми 31,3%лик ўсишни кўрсатиб, 2,14 миллиард АҚШ долларигача ошди, бу бутун даврдаги энг юқори кўрсаткичдир.

Қадоқлардаги сотувлар ҳам ўсишга ўтди ва 12,3%га кўпайди, бу талабнинг кенгайиши, истеъмолчилар фаоллигининг кучайиши ва бозор оқланишини акс эттиради. Бозор тезкор ривожланиш ва мустақамланиш босқичига кирди ҳамда Қозоғистон бозорига нисбатан аллақачон олдинга ўтиб кетди.

5. Дори препаратларини ишлаб чиқарувчилар орасидаги етакчилар

Сотиш қиймати бўйича ТОП-10 га кирувчи компаниялар 3-жадвалда келтирилган.

Ўзбекистон фармацевтика бозори етакчилари KRKA, World Medicine ва Farmak Kiev компаниялари бўлиб қолмоқда. Улар биргаликда қиймат жиҳатидан умумий бозор улушининг тахминан 10%ни ташкил этади.

KRKA 3,8% улуш ва ўтган йилга нисбатан 25,5% савдо ўсиши билан етакчиликни сақлаб қолмоқда. Унинг энг машҳур препаратлари орасида AMLESSA, SEPTOLETE ва VALODIP мавжуд.

World Medicine бозорнинг 3,4%ни эгаллаб, 31% ўсишни намоиш этмоқда. Компаниянинг энг кўп талаб қилинадиган маҳсулотлари - FERSINOL, ALTICAM ва YODOFOL.

Farmak Kiev сезиларли ўсишни намоиш этди - 2,8% улуш билан 48,2%га ўсиш. Компаниянинг асосий маҳсулотлари: FLENOX, DIALIPON ва PICOLAKS.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида NIKA PHARM алоҳида ажралиб туради: улуши 2,5%ни, сотувлар ўсиши эса 40,4%ни ташкил этади. Бу эса компанияни маҳаллий ва им-

	сумма Қадоқлар, млн	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш ,қадоқлар,%	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09
KRKA	17,4	2,0%	9,2%	80,6	3,8%	25,5%
WORLD MEDICINE	13,6	1,5%	17,5%	72,2	3,4%	31,0%
FARMAK KIEV	16,1	1,8%	16,7%	59,3	2,8%	48,2%
SANOFI	6,5	0,7%	5,5%	57,2	2,7%	28,3%
MENARINI	15,3	1,7%	15,8%	56,8	2,7%	20,4%
GEDEON RICHTER	9,6	1,1%	36,3%	56,0	2,6%	52,0%
NIKA-PHARM	18,1	2,0%	10,9%	53,3	2,5%	40,4%
ARTERIUM	7,4	0,8%	35,9%	46,9	2,2%	52,4%
ABBOTT	5,3	0,6%	16,1%	46,3	2,2%	22,8%
YURIA-FARM	14,2	1,6%	56,5%	46,1	2,2%	48,9%
Умумий натижа	888,5	100,0%	12,3%	2136,1	100,0%	31,3%

3-жадвал

	сумма Қадоқлар, млн	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш ,қадоқлар,%	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09	MAT/2025/MTN09
NIKA-PHARM	18,14	5,0%	10,9%	53,35	22,5%	40,4%
RADIKS NPP	89,31	24,4%	26,6%	36,76	15,5%	-2,1%
JURABEK LAB	65,64	17,9%	20,5%	34,32	14,5%	-12,8%
DENTAFILL PLYUS	56,94	15,5%	60,6%	25,31	10,7%	16,1%
RIVER MED FARM	34,09	9,3%	63,6%	10,27	4,3%	-23,4%
TEMUR MED FARM	4,93	1,3%	-18,8%	8,87	3,7%	6,8%
NAVBAHOR SANOAT	7,29	2,0%	4,6%	7,09	3,0%	43,8%
UZGERMED FARM	0,78	0,2%	341,9%	6,49	2,7%	1755,5%
SAMARKAND-ENGL&ECO	9,21	2,5%	0,9%	5,54	2,3%	-19,8%
NOVA PHARM	12,30	3,4%	53,8%	4,87	2,1%	71,0%
Умумий натижа	366,30	100%	16%	236,72	100%	10%

4-жадвал

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

порт брендлар орасида энг тез ривожланаётган иштирокчилардан бирига айлантирмоқда.

6. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасидаги лидерлар

Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг ТОП-10 рўйхати 4-жадвалда келтирилган.

Маҳаллий бозор сегментида NIKA PHARM етакчи ўринни эгаллаб, қадоқнинг юқори ўртача нархи - 2,94 долларни кўрсатмоқда. Ўсишнинг асосий омиллари **RINOKSIL**, **RINOMAKS**, **FORSIL** препаратлари ҳисобланади, улар ўз тоифаларида барқарор равишда ўз ўринларини мустаҳкамлаб келмоқда.

7. Брендлар орасидаги етакчилар

IQVIA (MAT 09/2025) маълумотларига кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозорида етакчи ўринни тўртта ишлаб чиқарувчини ўз ичига олган L-LYSINE AESCINATE кўшма бренди эгаллади. Унинг савдо ҳажми 31,95 миллион АҚШ долларини ташкил этиб, йиллик улуши 1,5%га етди. Иккинчи ўринда 1,1% бозор улуши билан EVRYSDI жойлашди. Учинчи ўринни 21,08 миллион долларлик сотувлар билан NATRIUM CHLORIDUM (9та ишлаб чиқарувчи) кўшма бренди эгаллади, бироқ унда 34,5% пасайиш кузатилмоқда.

Ўзбекистоннинг етакчи фармацевтика брендлари орасида

ўз мавқеини мустаҳкамлаган **RINOKSIL** миллий брендини алоҳида таъкидлаш лозим: унинг сотувлар ҳажми 20,45 миллион АҚШ долларини ташкил этди, бу ўтган йилга нисбатан 34,5% юқоридир.

8. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасидаги лидерлар

IQVIA (MAT 09/2025) маълумотларига кўра, тўққизта ишлаб чиқарувчининг маҳсулотларини ўз ичига олган NATRIUM CHLORIDUM кўшма-ХНН бренди энг йирик маҳаллий бренд бўлиб қолмоқда. Унинг сотув ҳажми 20,74 миллион АҚШ долларини ташкил этиб, 1 АҚШ долларигача бўлган нарх тоифасидаги асосий, тез айланадиган дори воситаларига бўлган барқарор талабни акс эттиради.

Иккинчи ўринда **RINOKSIL** миллий бренди турибди. У 20,45 миллион АҚШ доллари сотув ҳажми ва +34,5% ўсиш билан респиратор сегментдаги ўз мавқеини мустаҳкамлади ҳамда истеъмолчиларнинг юқори ишонч даражасини тасдиқлади.

Янги ривожланиб бораётган **RINOMAKS** бренди ажойиб ўсишни намойиш этмоқда: 11,63 миллион АҚШ доллари ва ўтган йилга нисбатан +140,6%ли ўсиш.

ТОП-10 таликка FORSIL ҳам киради. У 4,29 миллион АҚШ доллари сотув ҳажми ва +20,8% ўсиш суръати билан бозордаги

ўз ўрнини мустаҳкамламоқда.

Ўнта етакчи маҳаллий бренддан учтаси NIKA PHARM компаниясига тегишли. Бу компаниянинг кучли мавқеини, маҳсулоти юқори сифатга эгаллигини ва истеъмолчилар ишончини, шунингдек, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасидаги барқарор устунлигини тасдиқлайди.

Шундай қилиб, 2025 йилнинг 9 ойи яқунларига кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозори ишончли тезлашишни намойиш этмоқда: савдода ҳам нарх, ҳам натурал ҳажм ўсиб бормоқда, талаб кучаймоқда, қимматроқ сегментлар улуши ортиб бормоқда. Импорт ҳали ҳам пул кўринишида етакчилик қилаётган бўлса-да, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар қадоқлар ҳажми бўйича юқори ўсиш суръатларини кўрсатмоқда.

Бозор тузилмаси барқарор бўлиб қолмоқда: етакчи ўринларни қон, юрак-қон томир тизими ва ошқозон-ичак тректи препаратлари эгалламоқда, қаттиқ ва инъекцион шакллар асосий улушни сақлаб қолмоқда. Халқаро компаниялар етакчилигини сақлаб қолишда давом этмоқда. NIKA PHARM эса ўзининг асосий брендлари билан бозорда ўртачадан юқори ўсишни кўрсатмоқда ва ТОП-10 ишлаб чиқарувчилар орасида ягона маҳаллий компания бўлиб қолмоқда. Бозор барқарор ўсишни намоеён этиб, жадал ривожланиш босқичига ўтмоқда.

	сумма Қадоқлар, млн	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш ,қадоқлар,%	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09
L-LYSINE AESCINATE	2,29	0,3%	87,4%	31,95	1,5%	108,5%
EVRYSDI	0,00	0,0%	112400,0%	22,94	1,1%	105125,1%
NATRIUM CHLORIDUM	72,97	8,2%	43,0%	21,08	1,0%	-34,5%
VIFERON	3,99	0,4%	37,5%	20,88	1,0%	46,6%
RINOXIL	8,53	1,0%	18,7%	20,45	1,0%	34,5%
REOSORBILACT	7,44	0,8%	69,8%	17,04	0,8%	62,1%
QUPEN	3,06	0,3%	-6,8%	13,53	0,6%	-0,8%
AMLESSA	1,77	0,2%	32,0%	13,45	0,6%	39,9%
TIVORTIN	3,80	0,4%	47,6%	13,24	0,6%	32,2%
MAGNE B6	1,16	0,1%	-7,3%	13,06	0,6%	36,9%
Умумий натижа	888,51	100,0%	12,3%	2136,14	100,0%	31,3%

5-жадвал

	сумма Қадоқлар, млн	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш ,қадоқлар,%	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09	MAT/2025/MTH09
NATRIUM CHLORIDUM	72,43	19,8%	46,1%	20,74	8,8%	-33,6%
RINOXIL	8,53	2,3%	18,7%	20,45	8,6%	34,5%
RINOMAX	3,13	0,9%	85,0%	11,63	4,9%	140,6%
ISOTONIK	34,77	9,5%	48,2%	8,87	3,7%	-24,7%
ORSA	5,77	1,6%	19,0%	6,33	2,7%	11,3%
L-LYSINE AESCINATE	0,45	0,1%	2248,6%	6,04	2,6%	4116,1%
ACIDUM ASCORBINICU	15,15	4,1%	8,5%	5,01	2,1%	-2,1%
CIPROFLOXACIN	1,10	0,3%	14,3%	4,48	1,9%	1,7%
FORSIL	0,67	0,2%	0,8%	4,29	1,8%	20,8%
Умумий натижа	366,30	100%	16%	236,72	100%	10%

6-жадвал

ФАРМ ЯНГИЛИКЛАР

2025 йилнинг II ярмида Ўзбекистон фармацевтика саноатидаги асосий ўзгаришлар шарҳи

2025 йилнинг иккинчи ярми Ўзбекистон фармацевтика соҳасида кенг кўламли ислохотлар ва янгиликлар билан эътиборга сазовор бўлди. Янги меъёрий ҳужжатлар қабул қилинди, дори воситаларини рўйхатдан ўтказиш қоидалари янгиланди ва маҳсулот муомаласи устидан назорат кучайтирилди. Рақамли ташаббуслар, жумладан электрон рецептлар ва маҳсулотларни маркировкалаш жорий этилди. Шунингдек, ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳалари ҳам фаол равишда илгари сурилмоқда.

Екатерина Доронкина

Қонунчилик ислохотлари ва стратегик ташаббуслар

Фармацевтика фаолияти тўғрисидаги янги қонун (декабрь 2025)

17 декабрь куни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси «Фармацевтика фаолияти такомиллаштирилиши муносабати билан айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда қабул қилди. Мазкур ҳужжат соҳани янада ривожлантириш, дори воситалари ва тиббий буюмларни ишлаб чиқариш, рўйхатдан ўтказиш ҳамда муомалада бўлишини тартибга солувчи ҳуқуқий механизмларни аниқлаштириш мақсадини кўзлайди. Хусусан, қонун лойиҳасида "технологиялар трансфери" тушунчаси киритилмоқда. Бу ишлаб чиқариш жараёнларини бир фармацевтика корхонасидан бошқасига кўчириш имкониятини беради, натижада рўйхатдан ўтказиш гувоҳномасини беришнинг амалдаги тартибидаги чекловлар бартараф этилиб, дори воситаларини шартнома асосида ишлаб чиқариш осонлашади. Бундан ташқари, лойиҳада ҳужайра технологиялари ёрдамида яратилган биотехнологик препаратлар дори воситалари сифатида тан олиниб, уларни соғлиқни сақлаш тизимида қўллашнинг ҳуқуқий асослари белгиланмоқда. Ушбу нормаларнинг жорий этилиши маҳаллий фармацевтика саноатининг ишлаб чиқариш салоҳиятини ошириши, корхоналарнинг технологик ҳамкорлигини содалаштириши, илғор даволаш усулларидан фойдаланиш учун замин яратиши ва тиббий буюмларни импорт/экспорт қилиш имкониятларини кенгайтириши кутилмоқда.

Қонун лойиҳаси парламент аъзоларининг таклифларини

ҳисобга олган ҳолда иккинчи ўқишга қадар такомиллаштирилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПФ-137-сонли фармони (19 август 2025 йил)

Президент Шавкат Мирзиёев 2025 йил 23 августдан кучга кирган "Дори воситалари ва тиббий буюмлар муомаласини тартибга солишнинг қўшимча чоралари тўғрисида"ги фармонни имзолади. Мазкур ҳужжат 2025-2027 йиллар давомида дори маҳсулотларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва сертификатлаш тизимини тубдан ислох қилади. Хусусан, 2025 йил 1 октябрдан бошлаб хорижий рўйхатдан ўтказишни тан олиш механизми жорий этилади: нуфузли регуляторлар (ЖССТ рўйхатига киритилган ёки ЖССТ глобал мезонида 4-ступлик даражасига эга бўлган) томонидан тасдиқланган препаратлар Ўзбекистонда ўзаро тан олиш тартиб-қоидаси орқали содалаштирилган тарзда рўйхатдан ўтказилиши мумкин бўлади.

Лицензиялаш ва маркировкалаш

2025 йил 1 сентябрдан бошлаб, дори воситаларини мажбурий рақамли маркировкалаш тизими (Asl Belgisi) билан боғлиқ ҳолда дорихона муассаларига қўйиладиган янги лицензия талаблари кучга кирди. Энди янги дорихоналар бинони ижарага олиш шартномасини солиқ органларида рўйхатдан ўтказиши ва харидорлардан электрон тўловларни қабул қилишни таъминлаши шарт. Фаолият юритаётган дорихоналарда зарур кириш ҳужжатларисиз ёки қадоқда рақамли маркировкаси бўлмаган дори воситаларини харид қилиш, сақлаш ёки сотиш ҳолатлари аниқланса, улар лицензиясининг амал қилиши

тўхтатиб қўйилиши мумкин. Ушбу чора-тадбирлар дори воситаларини кузатиб боришга тўлиқ ўтишни мустаҳкамлайди: маркировкалаш бўйича пилот лойиҳа натижаларига кўра, барча улгуржи фармацевтика компаниялари 2025 йил 1 апрелгача, чакана савдо компаниялари эса 2025 йил 1 июнгача Asl Belgisi тизимига уланиши лозим эди.

Импорт ва экспорт

Тартибга солиш енгилликлари дори воситаларининг алоҳида аҳамиятли тоифаларига таъсир кўрсатди. Ислохотларга биноан, Соғлиқни сақлаш вазирлиги зарурат туғилганда соғлиқни сақлаш тизими эҳтиёжлари учун махсус буюртма асосида орфан препаратлари ва ўта хавfli касалликларга қарши воситаларни стандарт давлат рўйхатидан ўтказмай харид қилиш ва олиб кириш ҳуқуқига эга бўлди. Ҳуқуқий жиҳатдан амалга оширилиш босқичида бўлган бу янгилик беморларни, ҳатто мамлакатда тўлиқ рўйхатдан ўтмаган бўлса ҳам, ҳаётий зарур дорилар билан таъминлашга қаратилган. Бундан ташқари, фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонунга киритилган ўзгартиришларга кўра, препаратларни рўйхатдан ўтказиш муддати тугаганидан кейин ҳам, агар улар амалдаги гувоҳнома даврида ишлаб чиқарилган бўлса, яна 180 кун давомида олиб кириш мумкин. Бу чора қайта рўйхатдан ўтказиш кечиктирилганда етказиб беришдаги узилишларнинг олдини олади. Экспорт соҳасида, таъкидлаш жоизки, ислохотларнинг ўзи (масалан, хорижда рўйхатдан ўтганларни тан олиш ва тезлаштирилган экспертиза) экспорт салоҳиятини кучайтиришга қаратилган: маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ўз маҳсулотларини бозорга тезроқ олиб чиқиши мумкин, миллий GMP сертификатига эгалик эса хо-

рижда ўзбек дори-дармонларига бўлган ишончни оширади.

Сифат назорати ва БФҚ

Фармацевтика маҳсулотлари сифатини ошириш контекстида расмийлар биологик фаол қўшимчалар бозорига ҳам эътибор қаратди. 2025 йил охиригача биологик фаол қўшимчалар муомаласини тартибга солиш бўйича идоровий ҳужжат қабул қилиш режалаштирилган: унда фойдаланиш тақиқланган моддалар рўйхатини тасдиқлаш ҳамда сифатсиз ёки қалбакилаштирилган қўшимчаларни ишлаб чиқариш, импорт қилиш, сақлаш, сотиш ва реклама қилиш учун янада қаттиқроқ жавобгарликни жорий этиш кўзда тутилган. Ушбу ташаббус истеъмолчиларни хавfli сохта дорилардан ҳимоя қилиш зарурати туфайли илгари сурилмоқда.

Электрон рецептларнинг жорий этилиши

2025 йилнинг иккинчи ярмидаги энг кўзга кўринган қадамлардан бири дорихоналарда электрон рецепт тизимига ўтишнинг бошланиши бўлди. Вазирлар Маҳкамасининг сентябрь ойида қабул қилинган қарорига кўра, 2025 йил 10 декабрдан бошлаб Тошкент шаҳри ҳамда 15та пилот шаҳар ва туманларда дориларни беришнинг янги қоидалари жорий этилди: эндиликда муайян тоифадаги препаратлар фақат шифокорнинг электрон рецепти мавжуд бўлгандагина берилади.

Бу шуни англатадики, шифокор рецептни қоғоз бланкага эмас, балки ахборот тизими орқали ёзиб беради ва маълумотлар автоматик тарзда дорихонага етказилади. Пилот ҳудудлардаги барча тиббиёт ва фармацевтика ташкилотлари DMED миллий рақамли соғлиқни сақлаш платформасига, у тўлиқ ишга тушгунига қадар эса Соғ-

лиқни сақлаш вазирлигининг амалдаги "Электрон соғлиқни сақлаш" тизимига уланади. Рецепт билан бериладиган дори воситаларини буюриш ва бериш электрон шаклда қайд этилади ҳамда QR-код ва шифокорнинг

электрон рақамли имзоси билан рақамли рецепт шакллантириладиган "Электрон рецепт" ягона модулига узатилади. Шифокорлар дориларни ХПН (халқаро патентланмаган номлар) бўйича ёзиб берадилар - кучли таъсир

қилувчи, психотроп препаратлар ва алоҳида давлат дастурлари (реимбурсация) бўйича бериладиган дорилар бундан мустасно. 2026 йил охирига қадар "Электрон рецепт" тизими мамлакатнинг барча ҳудудларини

қамраб олиши, 2027 йил январидан эса Ўзбекистон аҳолини дори воситалари билан таъминлашнинг янги моделига тўлиқ ўтиши режалаштирилмоқда.

РИНОКСИЛ®

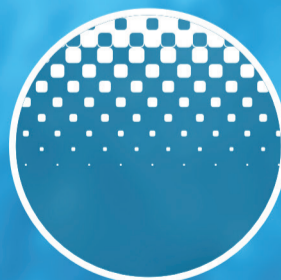
Бурун битишига қарши восита!

**12 соатли
таъсир**

Ментолли

**Тенг
тақсимлаш**

**Эвкалипт
экстракти билан**

АНТИСЕПТИК ЭРИТМА

Болаларда “МИРАМИСТИН”ни қўллаш: соф таркибнинг ўзига хос хусусиятлари ва замонавий педиатриядаги аҳамияти

Ҳақиқий ҳаётда ҳар куни болалар билан боғлиқ бўлган ва ота-оналар томонидан тезкор ва хавфсиз ечимни талаб қиладиган кўплаб вазиятлар юз беради. Бола йиқилиб тушиши, тиззасини шикастлаши, томоғи оғриши, кичкинтой оғзидаги нохуш сезгиларга шикоят қилиши ва ҳатто энг сеvimли таомидан ҳам воз кечиши, терисида қизариш, энгил йиринглаш ёки яллиғланиш пайдо бўлиши мумкин - буларнинг барчаси мактабгача ёшдаги болаларда янада кўпроқ кузатилади.

Камила Рахманова

Бундай кундалик вазиятларда ота-оналар ярани тезда тозалайдиган, бактериал юкламани камайтирадиган, яллиғланиш жараёнлари тарқалишини олдини оладиган ва ЛОР-касалликлари кечишини энгиллаштирадиган универсал, қулай ва энг хавфсиз воситадан фойдаланишлари лозим. Бундай воситаларнинг муҳим мезони “таркибнинг тозаллиги”, яъни агрессив компонентлар, мураккаб формулалар, таъсирловчи қўшимчаларнинг йўқлиги ҳисобланади. Айнан шу сабабдан, тобора кўпроқ мутахассислар болаларнинг нозик организми ҳисобга олинган ҳолда ишлаб чиқилган замонавий антисептик воситаларни афзал кўрмоқдалар. Бундай препаратлар бошқа антисептиклардан ўзининг юмшоқ таъсири, яхши қабул қилиниши ва исботланган самараси билан ажралиб туради.

Болаларда ЛОР-касалликлари педиатрга мурожаатлар орасида биринчи ўринлардан бирини эгаллайди. Бола организмида иммунитет ҳали тўлиқ шаклланмаган бўлади ва шунинг учун вируслар, бактериялар ва замбуруғлар бурун-ҳалқум ва оғиз бўшлиғининг шиллиқ қаватларига осонгина ўрнашиб олади. Болаларда кўпинча фарингит, тонзиллит, ларингит, ринит ва аденоидит ташхисланади. Бурун битиши, томоқ қичиши ва оғриши, оғиздан ёқимсиз ҳид келиши, бодомча безларидага қоплама пайдо бўлиши, ютиш пайтида ноқулайлик ҳисси ва тана ҳароратининг кўтарилиши умумий симптомлар ҳисобланади.

Яққол ноқулайлик келтириб чиқарадиган яна бир кенг тарқалган ҳолат - стоматитдир. Бу касалликда бола инжиқ бўлиб қолади, ҳатто энг сеvimли таомидан ҳам бош тортади, оғзидаги ачишиш, “нуқтасимон” ёки “тирналиш” ҳиссига шикоят қиладди. Бунинг сабаби - герпес вируслари, бактериялар ёки замбуруғли инфекциялар бўлиб,

улар антисептик ишлов беришга алоҳида эътибор талаб қиладди.

Шунингдек, болаларда кўпинча энгил йиринг ва яллиғланишли тери касалликлари, яъни пиодермиялар, инфекцияланган шилинишлар, йиринглаган ҳашарот чақишлари, майда кесилишлар ва теридаги бошқа шикастланишлар ҳам ривожланади. Уларнинг тез ривожланишини олдини олиш учун эпидермисга агрессив таъсир кўрсатмасдан ўз вақтида ишлов беришни таъминлаш керак.

Бундай вазиятларда болани тўғри, кенг қамровли парвариш қилишнинг асосида асоратларни олдини олишга имкон берадиган усуллар ётади. Булар қаторига мунтазам равишда ўтказиладиган юмшоқ ишлов беришни киритиш мумкин.

Янги авлод антисептиги: болалар дори қутисидagi “Мирамистин”

Хавфсизлик, универсаллик ва юқори самарадорликни ўзида мужассам этган воситалардан бири Украинанинг етакчи ишлаб чиқарувчиси ҳисобланган “Дарница” компанияси томонидан ишлаб чиқариладиган “Мирамистин” антисептигидир. Юмшоқ таъсири ва бир вақтнинг ўзида бактериялар, вируслар ва замбуруғларга қарши таъсир қилиш қобилияти туфайли у болаларда ЛОР-касалликлари, стоматит, тери ва шиллиқ қаватлар шикастланишларида қўллаш учун мўлжалланган.

“Мирамистин” кесилиш, шилиниш, куйиш, дерматологик яллиғланиш ва пиодермияларда кенг таъсир доирасига эга. У тўқималарни куйдирмайди, шикастламайди, тери ва шиллиқ қаватлар орқали сўрилмайди. Препарат кенг соҳаларда қўлланилиши туфайли, айниқса ёш болали оилаларда, уй “аптекасининг” муҳим таркибий қисми ҳисобланади,

У максимал тоза ва оддий таркибга эга замонавий уни-

версал антисептигидир. Асосий таъсир этувчи моддаси бензилдиметил-миристоиламино-пропиламмоний хлорид моногидратнинг сувли эритмасидир. Препарат таркибида бўёқлар, спирт, ароматизаторлар ва заҳарли моддалар йўқ. Шунинг учун шиллиқ қаватлар ва очиқ яраларга қўллашда хавфсиз ҳисобланади.

Препарат кенг таъсир доирасига эга бўлиб, бактерияларнинг ҳужайра деворларини бузади, патоген вирусларни блоклайди, Candida авлодига мансуб замбуруғларнинг ўсишини тўхтатади, бу айниқса болаларда учрайдиган оғиз кандидозига муҳим аҳамиятга эга. У аксарият ҳолларда аллергия келтириб чиқармайди, соғлом тўқималарга зарар етказмайди, нормал флорани бузмайди, тери ва шиллиқ қаватларнинг табиий тикланишига ёрдам беради.

“Мирамистин” педиатрия амалиётида қуйидаги ҳолатларда:

- фарингит, тонзиллит, ларингит ва бошқа ЛОР-инфекцияларда;
- стоматитда, шу жумладан вирусли ва замбуруғли шаклларида;
- кесилишлар, шилинишлар, тирналишлар, маиший жароҳатларда;
- пиодермия ва терининг энгил йирингли яллиғланишларида;
- ҳашаротлар чақиши яллиғланиш билан кечганда;
- куйиш ва таъсирланишларида;
- яра қобикларини очиш ёки майда тиканларни олиб ташлашдан кейинги жароҳатларга ишлов беришда қўлланилади.

Препарат юмшоқ таъсирга эга бўлиб, сезгир тери учун махсус ишлаб чиқилган ва ҳатто 0+ ёшдаги болаларга ҳам қўллаш мумкин.

Қуйидагиларни ёдда тутиш лозим:

- боланинг ёшини ҳисобга

олган ҳолда йўриқнома бўйича қўллаш

• кичик ёшдаги болаларда қўлланилганда - **шифокор тав-**

сиясига кўра;

• бактериал инфекцияларда тизимли даволаш ўрнини босмайди, балки комплекс ён-

дашувнинг бир қисми сифатида қўлланилади.

МИРАМИСТИН®

КЕНГ ҚАМРОВЛИ ТАЪСИРГА ЭГА АНТИСЕПТИК

Регенерация
жараёнини
фаоллаштиради

Вируслар, бактериялар
ва замбуруғлардан
ҳимоя қилади

Тезкор
самара

ФИТОТЕРАПИЯ

Нафас йўллари қўллаб-қувватлашнинг табиий йўли

Куз-қиш мавсуми одатда шамоллаш ва респиратор касалликларнинг кўпайиши билан кечади. Нафас йўллари яллиғланиш жараёнларини олдини олиш ва енгиллаштириш йўналишларидан бири фитотерапия ҳисобланади. Замонавий тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, тўғри танланган доривор ўсимликлар комбинациялари бронхларнинг функционал ҳолатини яхшилаш, бронхиал безлар фаолиятини тартибга солиш, балғам ажралиб чиқишини енгиллаштириш, шунингдек, иммун тизимни мустаҳкамлаш қобилиятига эга бўлади.

Рахмиддин Сабирджанов

ZAMONA RANO компаниясининг “Бронхофит” фиточойи биологик фаол моддалар - эфир мойлари, флавоноидлар, сапонинлар, ошловчи моддалар, шиллиқ ва пектинли бирикмаларнинг синчковлик билан тузилган мажмуасидир. Бундай мажмуа моддалар алмашинувини фаоллаштиришга, нафас йўллари функцияларини меъёрлаштиришга ва шамоллаш хавфини камайтиришга ёрдам беради.

Фиточой таркиби ва компонентларнинг фармакологик фаоллиги

Доривор маврак барглари (*Salvia officinalis*)

Таркибида эфир мойлари (туйон, цинеол), флавоноидлар, ошловчи моддалар бор. Кучли яллиғланишга қарши ва антисептик таъсирга эга. Томоқ яллиғланишида, йўталда қўлла-нилади, шиллиқ ажралишини камайтиради, юмшоқ буришти-рувчи таъсир кўрсатади.

Майда баргли жўка (*Tilia cordata*) гуллари ёки катта зубтурум (*Plantago major*) барглари

Жўка - шамоллашга қарши машхур дори воситаси ҳисобланади: у ҳароратни туширувчи ва терлашни кучайтирувчи таъсирга эга бўлиб, балғамни суюлтиришга ёрдам беради. Зубтурум бронхитда клиник жиҳатдан тасдиқланган восита бўлиб, йўтал интенсивлигини пасайтиради ва нафас йўллари шиллиқ қавати тикланишини тезлаштиради.

Доривор мойчечак (*Matricaria chamomilla*) гуллари

Яллиғланиш, микробларга қарши ва спазмолитик таъсирга эга. Мойчечак флавоноидлари яллиғланиш медиаторлари фаоллигини камайтиради, шиллиқ қаватлар шишини бартараф этади ва нафас олишни енгиллаштиради.

Оддий тоғрайхон (*Origanum vulgare*)

Тоғрайхоннинг эфир мойлари (карвакрол, тимол) кучли микробларга қарши ва балғам кўчирувчи таъсир кўрсатади. Бронхиал секрет ажралишини

яхшилади, патоген бактериялар ўсишини тўхтатади ва бронхитлар кечишини енгиллаштиради.

Қора маржондрахт меваси (*Sambucus nigra*)

Клиник жиҳатдан шамоллаш давомийлигини қисқартириши ва йўтал, иситма, тумов каби симптомларни енгиллаштириши исботланган. Иммунмодуловчи таъсирга эга бўлиб, организмнинг ҳимоя кучларини кучайтиради.

Игир илдизпояси (*Acoqus calamus*)

Таркибида эфир мойлари, аччиқ моддалар бўлиб, бронхиал безлар секрециясини кучайтиради, моддалар алмашинувини фаоллаштиради. Микробларга қарши таъсир кўрсатади ва организм умумий тонусини мустаҳкамлайди.

Доривор гулхайри илдизлари (*Althaea officinalis*)

Шиллиқ моддаларга бой бўлиб, улар нафас йўллари шиллиқ қобикларида ҳимоя пардаси ҳосил қилади. Томоқ таъсирла-нишини пасайтиради, йўтални камайтиради ва балғамни суюлтиришга ёрдам беради.

Яланғоч қизилмия илдизлари (*Glycyrrhiza glabra*)

Йиғма дорининг асосий таркибий қисми. Глицирризин кислотаси кучли яллиғланишга қарши, балғам кўчирувчи ва иммунитетни кучайтирувчи таъсир кўрсатади. Қизилмия йўтални енгиллаштиради, шиллиқ ажралишини яхшилади ва организмнинг инфекцияларга чидамлилигини оширади.

Илмий асосланганлиги ва амалий аҳамияти

“Бронхофит” фиточойи таркибидаги ўсимликлар комбинацияси кўп компонентли таъсир кўрсатади: яллиғланиш-ни камайтиради, йўтални енгиллаштиради ва бронхлар секрециясини яхшилади. Гулхайри шиллиқ моддалари, қизилмия сапонинлари, маврак ва тоғрайхон эфир мойларининг умумий таъсири туфайли бу йиғма нафас йўлларига комплекс таъсир кўрсатади.

“Бронхофит” фиточойи қандай таъсир қилади?

1. Яллиғланишга қарши

таъсир - маврак, мойчечак ва қизилмия яллиғланиш медиаторлари фаоллигини пасайтиради, шиллиқ қават шишини камайтиради.

2. Балғам кўчирувчи ва муколитик таъсир - гулхайри, жўка ва зубтурум балғамни суюлтиришга ва чиқаришга ёрдам беради.

3. Антимикроб ва антивирус таъсири - тоғрайхон, марваридгул, маврак бактерия ва вирусларнинг ўсишини тўхтатади.

4. Иммунмодуловчи таъсир - марваридгул мевалари ва қизилмия илдизлари организм ҳимоя кучларини кучайтиради.

5. Умумқувватловчи таъсир - игир ва жўка моддалар алмашинувини фаоллаштиради ва организм тонусини сақлайди.

Қачон фойдали?

- Бронхит ва йўталда (ёрдамчи восита сифатида)
- Нафас йўлларида сурункали яллиғланиш жараёнларида
- Куз-қиш мавсумида шамоллашнинг олдини олиш учун
- Респиратор инфекциялардан кейин тикланишда

Қўллаш усули ва дозаси

1 та фильтр-пакет (1 г) устига 200 мл қайноқ сув қуйилади, 10-15 дақиқа дамлаб қўйилади. Тавсия этиладиган ҳажм – бир кунда 400 мл гача 3-5 қабулда. Курс давомийлиги - 1-2 ой.

Муҳим мулоҳазалар

- Пневмония ёки оғир инфекцияларда асосий даволаш ўрнини босмайди.
- Компонентларни индивидуал кўтара олмасликда қўллаш мумкин эмас.
- Ҳомиладорлик, лактация даврида ва сурункали касалликларда фақат шифокор маслаҳатидан сўнг қўллаш мумкин.

Шундай қилиб, “Бронхофит” фиточойи - бу нафас йўллари саломатлигини сақлашга ёрдам берадиган, йўтални енгиллаштирадиган, иммунитетни мустаҳкамлайдиган ва шамоллаш хавфини камайтирадиган мувозанатли фитокомплексдир.

ФИТОЧОЙ

БРОНХОФИТ

ҲАР БИР ПИЁЛАДА ОСОЙИШТАЛИК

- НАФАС ЙЎЛЛАРИНИНГ ИШИНИ ЯХШИЛАЙДИ
ВА ШИЛЛИҚ АЖРАЛИШИНИ ОСОНЛАШТИРАДИ
- БРОНХЛАРНИ ТОЗАЛАШГА ВА ТОКСИНЛАРНИ
ЧИҚАРИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ
- ШИКАСТЛАНГАН ТЎҚИМАЛАРНИНГ
РЕГЕНЕРАЦИЯСИНИ ТЕЗЛАШТИРАДИ

ШАМОЛЛАШ ВА ЎРВИ

Оғриқ, қуруқлик, қичишиш: замонавий воситалар симптомларни қандай енгиллаштиради

Шифокорлар ҳар куни томоқ соҳасидаги ноқулайликдан азият чекаётган беморларга дуч келишади. Бу шикоятлар турли сабаблар, яъни мавсумий вирусли инфекциялар, узоқ вақт қуруқ ҳавода бўлиш, чекиш ёки аллергия реакциялар туфайли юзага келиши мумкин. Кўпинча беморлар гапириш, ичиш ва овқатланишга халақит берадиган оғриқ, томоқда қуришиш ва қичишиш каби симптомларни таърифлаб берадилар. Бундай белгилар, айниқса бир неча кун давом этса, яшаш сифатига, меҳнат қобилиятига ва уйқуга салбий таъсир кўрсатади.

Озода Пулатова

Томоқнинг қуриши ва ачишиши юқори нафас йўлларидаги турли касалликлар, жумладан фарингит, ларингит, ўткир респиратор вирусли инфекциялар ва аллергия реакцияларнинг симптомлари бўлиши мумкин. Томоқнинг қуриши билан кечадиган оғриқ кўпинча шиллик қаватнинг яллиғланиши, асаб толаларининг таъсирланиши ва тўқималарнинг шишиши оқибатида пайдо бўлади. Бунда, симптомларнинг ривожланиш механизми эпителийнинг вирусли ёки бактериал зарарланиши ҳам, кимёвий ёки жисмоний таъсирланиши ҳам ўз ичига олади. Ўз вақтида даволанмаса, касаллик асорат бериши, сурункали фарингитга айланиши ёки иккиламчи инфекцияларни келтириб чиқариши мумкин.

Симптомларнинг ривожланиш механизми бир неча асосий босқичларни ўз ичига олади. Биринчидан, вирус ва бактериялар шиллик қават эпителийсини шикастлаб, унинг ҳимоя функциясини бузади. Иккинчидан, яллиғланиш тўқималарнинг шиши ва қон оқимининг кучайиши билан бирга кечади, бу эса оғриқ ва ачишиш ҳиссини уйғотади. Учинчидан, қуруқ ҳаво, кимёвий таъсирловчилар ёки аллергиялар каби ташқи омиллар узоқ вақт таъсир қилганда, шиллик парда қўшимча равишда қурийд, бу эса ноқулайликни кучайтиради ва тузалишга тўсқинлик қилади.

Касалликнинг клиник манзараси турлича бўлиши мумкин: беморлар ютинганда енгил санчиш, “тирналиш”, ачишиш ёки кучли оғриқ ҳис қиладилар. Бунда, симптомларнинг намоён бўлиш даражаси яллиғланишнинг оғирлигига ва беморнинг индивидуал сезгирлигига боғлиқ. Кўпинча оғриқ томоқда қуриш ҳисси, гапириш ёки йўталишда қичишиш ва ҳатто ҳиқилдоқ зарарланганида овознинг ўзгариши билан бирга кузатилади. Агар бундай ҳолатларга эътибор берилмаса, яллиғланиш жараёни сурункали шаклга ўтиши мумкин, бу эса даволашни қийин-

лаштиради ва узоқроқ терапияни талаб қилади.

Шундай қилиб, юқори нафас йўллари касалликлари патогенези ва симптомларини тушуниш нафақат ташхис қўйиш, балки бемор аҳволини енгиллатишнинг энг мақбул усулларини танлашда ҳам муҳимдир.

Нишонга аниқ уриш

Оддий чоралар етарли бўлмаганда, томоқ шиллик қаватига маҳаллий таъсир кўрсатиш учун махсус ишлаб чиқилган замонавий дори воситалари ёрдамга келади. Шундай ечимлардан бири **“Риномакс Инго”** препаратидир. У комплекс таъсир кўрсатади: ноқулайликни йўқотади, оғриқни енгиллаштиради, қуришиш ва қичишишни камайтиради, шиллик қаватда ҳимоя қатламини ҳосил қилади. Уни касалликнинг ўткир даврида, шунингдек, сурункали фарингит ва ларингитларда қўллаш айниқса муҳимдир.

“РИНОМАКС ИНГО” МАҲАЛЛИЙ ҚўЛЛАШ УЧУН СПРЕЙ КўРИНИШИДАГИ ЗАМОНАВИЙ ДОРИ ВОСИТАСИДИР. ПРЕПАРАТ МАҲАЛЛИЙ ТАЪСИР КўРСАТИБ, ҲАЛҚУМ ВА ҲИҚИЛДОҚ ШИЛЛИҚ ҚАВАТИГА КУЧЛИ ТАЪСИР ЭТАДИ, БУ ЭСА НОХУШ ҲИСЛАР КУЧЕНИ ТЕЗДА ПАСАЙТИРИШГА ИМКОН БЕРАДИ.

“Риномакс Инго” таъсирининг асосини шиллик қаватни намлаш, яллиғланиш ва таъсирланишни камайтириш ҳамда ташқи омиллар таъсирига тўсқинлик қилувчи ҳимоя пардаси яратишга йўналтирилган таркибий қисмларнинг уйғунлиги ташкил этади. Маҳаллий қўлланилиши туфайли препарат организмга аниқ нуқтавий таъсир этади. Бу эса унинг хавфсизлигини оширади ва ножўя таъсирлар хавфини камайтиради.

ПРЕПАРАТ, АЙНИҚСА, ЮҚОРИ НАФАС ЙўЛЛАРИНИНГ ЎТКИР ЯЛЛИҒЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИДА, ЖУМЛАДАН ФАРИНГИТ, ЛАРИНГИТ, ШУНИНГДЕК ҲАЛҚУМ ШИЛЛИҚ ҚАВАТИ КАСАЛЛИКЛАРИНИНГ СУРУНКАЛИ ШАКЛЛАРИДА ЯХШИ САМАРА БЕРАДИ. У МУСТАҚИЛ РАВИШДА ҲАМ, КОМПЛЕКС ДАВОЛАШ ТАРКИБИДА ҲАМ ҚўЛЛАНИЛИШИ МУМКИН, БУ ЭСА СИМПТОМЛАРНИ ЕНГИЛЛАШТИРАДИ ВА ШИЛЛИҚ ҚАВАТ ТИКЛАНИШИНИ ТЕЗЛАШТИРАДИ.

Спрей шакли қўллаш қулайлигини ва дозалаш аниқлигини таъминлайди, фаол моддаларни бевосита зарарланган жойларга тез етказиш имконини беради. Таъсири биринчи қўллашдан оқ сезилади: қичишиш ҳисси камайд, қуруқлик йўқолади, ютинганда ва гапирганда оғриқ пасаяди.

“Риномакс Инго” турли ёш гуруҳлари, жумладан ўсмирлар ва катталарга ҳам мос келади. Ўткир симптомлар даврида ёки шиллик қават таъсирланишига мойиллик бўлганда мунтазам фойдаланиш нафақат ноқулайликни бартараф этишга, балки томоқни кейинги шикастланишлардан ҳимоя қилишга ҳам ёрдам беради.

Шундай қилиб, **“Риномакс Инго”** юқори самарадорлик, хавфсизлик ва қўллаш қулайлигини ўзида мужассам этиб, томоғида оғриқ, қуриш ва қичишиш симптомлари бўлган беморлар учун замонавий ечимни тақдим этади.

RinoMaks®

INGO

BENZYDAMINUM

**ТОМОҚ
ОҒРИҒИДАН
ТЕЗ ХАЛОС
БЎЛИШ**

- Фарингит
- Тонзиллит
- Ларингит

Қўллаш бўйича
Йўриқнома

ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЯ

Ичак мотор бузилишларини тузатишда мебеверин гидрохлориднинг самарадорлиги

Ичакнинг мотор бузилишларини даволаш парҳез ушлаш, хулқ-атвор терапияси ва дори-дармонларни қўллашни ўз ичига олган комплекс ёндашувни талаб қилади. Дори воситалари орасида миотроп спазмолитиклар алоҳида ўрин тутаяди, улардан бири мебеверин гидрохлориддир. Ушбу дори ҳақида мақолада батафсил маълумот берамиз.

Елена Липатова

Ичакнинг мотор бузилишлари – бу перистальтиканинг бузилиши - ичак деворларининг нормал ритмик қисқаришлари бўлиб, улар туфайли овқат луқмаси ошқозон-ичак тракти бўйлаб ҳаракатланади. Моториканинг бузилиши овқат ва суюқлик ҳаракатининг секинлашиши, тезлашиши ёки олдиндан айтиб бўлмайдиган ўзгаришлар билан намоён бўлади, бу оғриқ, шишиш ва ич кетишининг бузилишига олиб келади.

Ичак мотор бузилишлари муаммоси уларнинг ҳаёт сифатига салбий таъсири, шунингдек, ташхислаш ва даволашдаги қийинчиликлар туфайли долзарбдир. Бундай бузилишларни келтириб чиқарадиган сабабларнинг хилма-хиллиги туфайли универсал даволаш схемасини танлаш қийин ва кўпинча даволаш узоқ ва қимматга тушади. Сурункали мотор бузилишлари бўлган беморлар сезиларли даражада руҳий ноқулайликни бошдан кечиришлари мумкин, бу эса даволашни янада мураккаблаштиради.

Ичакнинг мотор бузилишлари, айниқса, ирритабий ичак синдроми (ИИС), ҳамма жойда тарқалган бўлиб, катта ёшдаги аҳолининг 20% гача таъсир қилади. Кўпинча мотор бузилишлар ташхисланмай қолади ёки нотўғри ташхисланади, бу эса ошқозон-ичак трактининг сурункали бузилишлари билан боғлиқ ҳолатларнинг кўпайишига олиб келади.

Симптомлар асосан ковак аъзо деворининг ёки сфинктер аппаратининг (спазм ёки этишмовчилик мавжудлиги билан) ҳаракат фаоллигининг бузилиши натижасида шаклланади. Ошқозон-ичак трактининг турли аъзоларининг функционал бузилишлари бир-бирини қоплайди,

бу эса ташхис қўйиш ва даволашда маълум қийинчиликларни келтириб чиқаради.

Ичакнинг мотор бузилишларига қайси ҳолатлар киради?

Ичак моторикасининг бузилиши билан боғлиқ ҳолатлар қаторига одатда қуйидагилар киради:

таъсирланган ичак синдроми (ТИС), функционал қабзят ва диарея, ўт йўллари дискинезияси, функционал диспепсия, инфекциядан кейинги ёки операциядан кейинги мотор бузилишлар.

Бу ҳолатлар турли аломатлар билан кечиши мумкин, аммо уларнинг умумий хусусияти ичакнинг нормал ишлашининг бузилишидир.

Ичакнинг мотор бузилишлари нима учун юзага келади?

Мотор бузилишларининг сабаблари ҳам физиологик, масалан, гормонал ўзгаришлар, озуқа моддаларининг етишмаслиги, ҳам психологик – стресс, ташвиш бўлиши мумкин. Шунингдек, ичак микрофлорасининг таркиби ва яллиғланиш жараёнларининг мавжудлиги ҳам перистальтикага сезиларли таъсир кўрсатади.

Ичакнинг мотор бузилишлари клиникаси

Ҳаракат бузилишларининг белгилари хилма-хил бўлиб, улар қуйидагиларни ўз ичига олади:

- қоринда оғриқ ва спазмлар;
- ич келишининг бузилиши: қабзят, диарея ёки бу ҳолатларнинг алмашинуви;
- шишиш ва метеоризм;
- ичакнинг тўлиқ бўшамаслик ҳисси.

Ичак мотор бузилишларини қандай даволаш мумкин

Оғриқ ва ичакдаги ноқулайликларни бартараф этиш учун клиник қўлланмалар, айниқса оғриқ ҳисси кучли бўлган беморларда, спазмолитикларни қўллашни тавсия этади. Медикаментоз терапия спазмолитиклардан ташқари пробиотиклар, диареяга қарши ва ични юмшатувчи воситалар, микрофлорани коррекциялаш учун препаратлар, зарур бўлганда психотроп препаратларни ҳам ўз ичига олади. Бундан ташқари, терапевтик комплекс парҳез, турмуш тарзини ўзгартириш, физиотерапия, перистальтикани яхшилаш учун массажни ҳам ўз ичига олади.

Ичак мотор бузилишларини даволашда спазмолитиклар

Спазмолитиклар – ичак, ўт пуфаги, қовуқ ва бачадондаги силлиқ мушакларнинг спазмига камайтирадиган ёки йўқотадиган дори воситалари гуруҳи. Бу дорилар гастроэнтерология, гинекология, урология ва бошқа соҳаларда ички аъзолар ҳаракатининг бузилиши натижасида юзага келадиган оғриқ ва ноқулайликларни енгиллаштиришда қўлланилади.

Спазмолитиклар икки асосий гуруҳга бўлинади: нейротроп ва миотроп.

Нейротроп спазмолитиклар. Бу препаратлар силлиқ мускуллар юзасидаги мускарин ретсепторларини тўсиб, нерв импульсларининг силлиқ мускулларга ўтказилишига таъсир кўрсатади. Уларга атропин, гиоссин ва платифиллин киради, улар кўпинча гастроэнтерологияда ичак ва ошқозон спазмларини бартараф этиш учун ишлатилади.

Миотроп спазмолитиклар. Бу

гуруҳ бевосита мушак хужайраларига таъсир қилиб, хужайра мембраналаридаги ион алмашинувини ўзгартиради ва мушакларнинг қисқариш фаоллигини пасайтиради. Миотроп спазмолитикларга дротаверин (но-шпа), мебеверин ва папаверин мисол бўлади. Мебеверин – танлаб таъсир этувчи миотроп спазмолитик бўлиб, таъсирланувчан ичак синдроми (ТИС) ва бошқа мотор бузилишларни даволашда кенг қўлланилади. У силлиқ мушакларнинг қўзғалувчанлигини пасайтириб, спазм ва оғриқни камайтиради, бунда оғиз қуриши, кўриш бузилиши ёки сийдик ушланиши каби ножўя таъсирларни келтириб чиқармайди. Мебевериннинг таъсир механизми силлиқ мушак хужайраларидаги натрий каналларини тўсиб қўйиш билан боғлиқ. Бу натрий ва кальций ионларининг киришига тўсқинлик қилади, натижада спазм бартараф этилади, лекин атония юзага келмайди.

Мебевериннинг бошқа даволаш усуллари билан қўшиб қўлланилиши

Мебеверин бошқа консерватив даволаш усуллари, масалан, когнитив-хулқ-атвор терапияси билан яхши уйғунлашади. Бунда ичакдаги ноқулайликни камайтириш учун мебеверинни психотерапия ва симетикон каби кўпик сўндирувчи воситалар билан биргаликда қўллаш самарали эканлигини кўрсатадиган тадқиқотлар тасдиқлайди. Бошқа воситалар ва дори-дармонсиз усуллар билан биргаликда мебеверин мотор бузилишлари бўлган беморларнинг ҳаёт сифатини яхшилади.

Ўзбекистонда мебеверин "НИКА PHARM" компаниясининг "Оддиверин" препарати кўри-

Адабиёт

1. Эффективность мебеверина в купировании абдоминального болевого синдрома. Н. В. Барышникова. Медицинский алфавит. № 30/2020. Практическая гастроэнтерология.
2. Мебеверин при синдроме раздраженной кишки: преимущества, основанные на доказательствах. Обзор. Д. Молчанов. Здоровье Украины, Медицинская Газета. С.6.
3. Григорьев П.Я. Рекомендации (протоколы) диагностики и лечения больных с заболеваниями органов пищеварения. Практикующий врач сегодня. Серия гастроэнтерология. 2002, № 1, с. 3 – 34.
4. Бутов М.А., Шурпо Е.М., Кузнецов П.С., Шелухина С.В. Препараты мебеверина в лечении функциональных заболеваний органов пищеварения // Гастроэнтерология // №5, 2013. С. 36-41.

нишида мавжуд. У 200 мг мебеверин гидрохлорид сақловчи узоқ таъсир этувчи капсулалар шаклида чиқарилади. Препарат ТИС ва ошқозон-ичак трактининг бошқа бузилишлари билан боғлиқ оғриқ, спазм ва ноқулайликни бартараф этиш учун тавсия этилади. "Оддиверин" 200 мг дан кунига 2 марта, овқатланишдан 20 дақиқа олдин қабул қилинади.

"Оддиверин"нинг афзаллиги шундаки, у ичак тонуси ва қисқариш ритмини меъ-

ёрлаштиради. У нормал перистальтикани пасайтирмай, фақат гиперактив мушакларни бўшаштиради. Бу ичакнинг физиологик фаолиятини сақлаб қолиш учун муҳимдир. Натижада, препарат ошқозон-ичак тракти фаолиятини секинлаштирмай ёки бузмасдан, спазм ва ноқулайликларни бартараф этишга ёрдам беради.

"Оддиверин" юқори хавфсизлик даражаси ва яхши қабул қилиниши билан ажралиб туради. Уни қўллаганда ножўя таъсир-

лар камдан-кам учрайди ва одатда енгил кечади. Беморларнинг аксарияти узоқ муддатли даволаниш даврида ноқулайлик ёки асоратларни ҳис қилмайди.

Препарат антихолинергик ножўя таъсирларга эга эмас, шу сабабли у сурункали касалликлари (артериал гипертензия, юрак-қон томир патологиялари ва қандли диабет) бўлган беморлар учун хавфсиздир. Бу мебеверинни жиддий ножўя таъсирлар хавфсиз мотор бузилишларини узоқ муддат

давомида даволаш учун қўллаш имконини беради.

"Оддиверин"ни мустақил восита сифатида ҳам, бошқа даволаш усуллари, жумладан парҳез ўзгартириш, пробиотиклар ва психотерапия билан биргаликда ҳам қўллаш мумкин. Комплекс ёндашув ичак мотор бузилишларини даволашда янада самаралироқ натижага эришиш имконини беради.

ОДДИВЕРИН®

Мебеверин гидрохлориди 200 мг

30 та капсула

Спазмни даволаш осон!

1

Одди сфинктерига юқори даражада танлаб таъсир кўрсатади

2

Меъда-ичак йўлининг моторикасига таъсир кўрсатмаган ҳолда, оғриқ ва спазмни бартараф этади

3

Билиар слажни мажмуавий даволашда чўкмани бартараф этиш сонини оширади ва 95% беморларда даволаш муддатини қисқартиради

ВИТАМИН ВА БАҚЛАР

Д витамини – организмнинг тизимли мувозанатининг асоси

Амалиётчи-шифокорлар орасида Д витаминига бўлган муносабат турлича - баъзилар уни ҳар бир пациентга тавсия этса, бошқалари калциферолни кенг қўллашга бўлган қизиқиш шунчаки бир тренд бўлиб, унга ҳаётий зарурат йўқ деб ҳисоблайди. Ҳозирги кунда бу витамин учун қандай кўрсатмалар мавжуд ва унинг қандай дори шакллари бор?

Жаҳонгир Рахимов

Д витамини узоқ вақтдан бери “қуёш витамини” деб аталиб келинади, чунки унинг асосий қисми одам танасида ультрабинафша нурланиш таъсирида ҳосил бўлади. Бироқ, унинг аҳамияти қуёш нури билан бўлган оддий боғлиқликдан анча кенг. Бугунги кунда бу витамин суяклар саломатлигини сақлашдан тортиб иммунитет ва руҳий-ҳиссий ҳолатни бошқаришгача бўлган кўплаб жараёнларда иштирок этиши маълум.

Д витамини қандай ишлайди

Д ГУРУҲИ ВИТАМИНЛАРИ БИР НЕЧА БИРИКМАЛАРНИ ЎЗ ИЧИГА ОЛАДИ, ЛЕКИН УЛАРДАН ИККИТАСИ - ХОЛЕКАЛЦИФЕРОЛ (D3) ВА ЭРГОКАЛЦИФЕРОЛ (D2) ЭНГ МУҲИМЛАРИ ҲИСОБЛАНАДИ. ХОЛЕКАЛЦИФЕРОЛ ТЕРИДА ҚУЁШ НУРЛАРИ ТАЪСИРИДА СИНТЕЗЛАНАДИ ВА ОЗРОҚ МИҚДОРДА ҲАЙВОН МАҲСУЛОТЛАРИ БИЛАН ОРГАНИЗМГА ТУШАДИ. ЭРГОКАЛЦИФЕРОЛНИ ЭСА ОДАМ ҲАҚАТ ОЗИҚ-ОВҚАТДАН - АСОСАН ЎСИМЛИК МАНБАЛАРИ ВА ВИТАМИНЛАШТИРИЛГАН МАҲСУЛОТЛАРДАН ОЛАДИ.

Ёғда эрийдиган бўлгани учун бу гуруҳ витаминлари организмга етарли миқдорда ёғ тушгандагина ўзлаштирилади. Сўрилгандан сўнг улар икки босқичда фаоллашади. Аввал жигарда 25-гидрокси-калциферол (калцидиол) ҳосил бўлади, у ёғ тўқималарида тўпланади. Кейин буйракда фаол шаклга - 1,25-дигидрокси-калциферол (калцитриол)га айланади. Айнан шу шакл кальций ва фосфорнинг сўрилиш жараёнларини бошқаради, суяклар ва тишларнинг мустақамлигини таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Организм учун аҳамияти

Д витаминининг функцияларини баҳолаш қийин. У минераллар алмашинувида иштирок этишдан ташқари, кўп томонлама таъсир кўрсатади:

- иммун тизимни кучайти-

ради ва касалликларга мойилликни пасайтиради;

- юрак-қон томир касалликлари хавфини камайтиради;
- қандли диабет, тарқок склероз ва бир қатор яллиғланиш касалликларини олдини олишга ёрдам беради;
- асаб тизими фаолиятини қўллаб-қувватлайди;
- хавотир ва тушқунлик ҳолатларини камайтириш орқали кайфиятни яхшилайд.

Шундай қилиб, Д витамини нафақат суяклар учун “қурилиш материали”, балки турли жихатларда саломатликни сақлашга қодир универсал бошқарувчидир.

Танқислик: яширин таҳдид

Д витаминини қуёш нури орқали олиш осон кўринса-да, унинг танқислиги жуда кўп одамларда кузатилади. Мутахассисларнинг баҳолашича, деярли 80% аҳоли ушбу модда танқислигига дуч келади. Айниқса, қуёшли кунлар сони кам бўлган куз-қиш мавсумида бу ҳолат яққол намоён бўлади.

Танқисликнинг сабаблари хилма-хил: қуёшда кам бўлиш, нотўғри овқатланиш, семириш, сурункали жигар ва буйрак касалликлари, баъзи дориларни қабул қилиш. Кекса одамларда эса ультрабинафша нурлар таъсирида терининг витамин синтез қилиш қобилияти янада пасаяди, бу эса хавфни оширади.

БОЛАЛАРДА Д ВИТАМИНИ ЕТИШМОВЧИЛИГИ РАХИТ, ИММУНИТЕТ ПАСАЙИШИ ВА АҚЛИЙ РИВОЖЛАНИШ МУАММОЛАРИГА ОЛИБ КЕЛИШИ МУМКИН. КАТТАЛАРДА У ОСТЕОПОРОЗ, ҚОН БОСИМИНИНГ КЎТАРИЛИШИ, ҚАНДЛИ ДИАБЕТ, ОНКОЛОГИК ВА АУТОИММУН КАСАЛЛИКЛАР КЎРИНИШИДА НАМОЁН БЎЛАДИ. ШУНИНГДЕК, ТАНҚИСЛИКНИНГ СУРУНКАЛИ ЧАРЧОҚДАН ТОРТИБ ДЕПРЕССИЯГАЧА БЎЛГАН РУҲИЙ-ҲИССИЙ БУЗИЛИШЛАР БИЛАН БОҒЛИҚЛИГИ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАР ТОБОРА КЎПАЙИБ БОРМОҚДА.

Тавсиялар ва дозалар

Организмдаги Д витамини даражасини баҳолаш учун 25(ОН)D таҳлилидан фойдаланилади. Бироқ, замонавий халқаро тавсияларга кўра, бу таҳлилни барча одамларда мунтазам равишда ўтказиш шарт эмас. Танқисликни олдини олишни ўз вақтида таъминлаш анча муҳимроқдир.

Америка эндокринологлар жамияти 2024 йилда дозалар бўйича янгиланган маълумотларни эълон қилди. Унга кўра, туғилгандан то 18 ёшгача бўлган болаларга кунига 1200 ХБ қабул қилиш тавсия этилади. 18 ёшдан 50 ёшгача бўлган катталарга витамин фақат кўрсатмалар мавжуд бўлганда буюрилади, 70 ёшдан ошган одамларга эса кунига 600 дан 800 ХБ гача бўлган дозалар тавсия этилади. Ҳомиладор ва эмизикли аёлларга алоҳида эътибор қаратилади - улар учун кунига 2500 ХБ доза белгиланган, бу ҳомиладорлик асоратлари хавфини камайтиришга имкон беради.

Россия тавсияномаларида профилактик дозалар бироз фарқ қилади: 18-50 ёшдаги катталар учун - 600-800 ХБ, 50 ёшдан ошганларга - 1000 ХБ гача, ҳомиладор ва эмизикли аёллар учун - 800-1200 ХБ. Айрим ҳолларда, шифокор кўрсатмасига кўра, дозалар кунига 10 000 ХБ гача оширилиши мумкин.

Шуни ёдда тутиш керакки, ёзда витамин “ғамлаш” имконсиз. Унинг ярим чиқарилиш даври тахминан 15 кунни ташкил этади, шунинг учун уни мунтазам равишда йил давомида, айниқса қуёш фаоллиги паст бўлган вақтларда қабул қилиш зарур.

Д витамини манбалари

Қўшимча равишда, витамин комплекслари ва биологик фаол қўшимчалар кенг қўлланилади. Бунга мисоллардан бири қулай 2000 ХБ дозада холекалциферолга эга “D3 КАПС 2000 ХБ №30” препаратидир. У витамин Д етишмовчилигини олдини олиш ва уни коррекциялаш учун

қўлланилади. Тадқиқотлар шуни кўрсатдики, бундай дозадаги моддани ҳар куни қабул қилиш кўплаб касалликларда етарли ҳисобланади. “D3 КАПС 2000 ХБ №30” шунингдек, витамин Д етишмовчилигини олдини олиш учун ҳам буюрилади. Катталар препаратни мутахассис кўрсатмаси бўйича ёки бир ой давомида бир кунда 1 марта 1 таблеткадан қабул қилишлари лозим.

“D3 КАПС 2000 ХБ №30” препарати Беларус Республикасининг “Минскинтеркапс” УК корхонаси томонидан ишлаб чиқарилади. Таркибида 50 мкг (2000 ХБ) (2000 ХБ доза учун) холекалциферол (холекалциферолнинг 1 млн. ХБ/г мойли эритмаси кўринишида) мавжуд.

ШУНДАЙ ҚИЛИБ, Д ВИТАМИНИ ИНСОН САЛОМАТЛИГИДА МУҲИМ АҲАМИЯТГА ЭГА. У НАФАҚАТ СУЯК ТИЗИМИГА, БАЛКИ ИММУНИТЕТ, МОДДАЛАР АЛМАШИНУВИ ВА РУҲИЙ-ҲИССИЙ ҲОЛАТЛАРГА ҲАМ ТАЪСИР ҚИЛАДИ. УШБУ ВИТАМИННИНГ ТАНҚИСЛИГИ ҲОЗИРГИ ВАҚТДА ЭНГ ДОЛЗАРБ ТИББИЙ МУАММОЛАРДАН БИРИ БЎЛИБ ҚОЛМОҚДА.

D₃-капс

Бутун оила учун
қуёш витамини

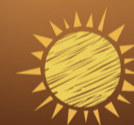
D3 витамини
етишмаслигининг
олдини олиш

мустаҳкам
суяк ва
тишлар

Иммунитет
қимоясини
кучайтириш

Кальцийни
яхшироқ
ўзлаштириш

ЭРКАКЛАР САЛОМАТЛИГИ

Простата аденомасига қарши курашга отланамиз!

Маълумки, ҳатто энг бақувват эркак ҳам саломатликнинг нозик муаммоларига дуч келиши мумкин - бу ҳақда очиқ-ойдин гаплашиш одат тусига кирмаган. Простата беши аденомаси (простата безининг хавфсиз гиперплазияси, ПБХГ) айнан шундай касалликлардан биридир. Бу касаллик кўпинча ёш ўтиши билан муқаррар юзага келадиган ва тўлиқ бартароф этиб бўлмайдиган ҳолат сифатида қабул қилинади. Бироқ, замонавий тиббиёт бу қарашни қатъий инкор этади: ўз вақтида даволаниш касаллик симптомларини назорат қилиш имконини беради, эркакларга эркинлик ва ўзига ишончни қайтаради.

Марьям Суюнова

Нима учун ПБХГ эркак учун жиддий синов?

Простата беши ёш ўтиши билан табиий ўзгаришларга учрайди. Унинг тўқималари катталаша бошлаганда, сийдик йўлини механик тарзда сикади. Натижада сийдик чиқиши бузилади ва эркак биринчи марта қуйидаги ноқулайлик сигналларини сезади:

- сийдик оқимининг кучсизланиши
- кечаси ҳожатхонага тез-тез чиқиш
- сийдик тўлиқ чиқмаганлик ҳисси
- тўсатдан пайдо бўладиган, аранг ушлаб туриладиган қистовлар
- ҳожатхонага борганда ноқулайлик ва зўриқиш

Дастлаб, бу ўзгаришлар “чарчаш” ёки “кечқурун ортиқча сув ичиш” билан изоҳланса-да, аста-секин улар ўз қоидаларини ўрнатишни бошлайди: уйқу бузилади, хавотирланиш, иш қобилиятининг пасайиши, ижтимоий алоқаларнинг чекланиши юзага келади.

Эркак ўзини вазиятни бошқара олмайдиган одамдек ҳис қилади - айнан шу ҳолат касалликни чинакамига огирлаштиради.

Замонавий ёндашув: нафақат безни, балки ҳаётни ҳам даволашдан иборат

Бугунги кунда ПБХГни даволаш - жарроҳлик амалиёти ва пасив кузатув ўртасидаги танловдан иборат эмас. Урологлар

самарали дори воситаларининг кенг турларидан, яъни альфа-адреноблокаторлар, 5-альфа-редуктаза ингибиторлари, симптомларни назорат қилувчи препаратлар ва ҳ.к. лардан фойдаландилар.

Урологик жамиятларнинг клиник тавсияларига кўра, ўртача ва яққол намоён бўлган симптомларда биринчи навбатда альфа-1-адреноблокаторлар буюрилади, улар орасида тамсулозин узоқ вақтдан бери ишончли тарзда етакчилик қилмоқда.

Тамсулозин - ичкаридан бошланадиган энгиллик.

Тамсулозин симптомлар пайдо бўлган жойга аниқ таъсир кўрсатади. У:

- простата беши
- сийдик пуфаги бўйни
- уретранинг простата

қисми силлиқ мушакларини бўшаштиради.

→ Сийдик чиқариш канали кенгайди

→ Сийиш осонлашади

→ Кечаси ҳожатхонага чиқиш камаёди

→ Назорат ва қулайлик ҳисси қайтади

Айнан селективлик - асосан $\alpha 1A$ -адренорецепторларга таъсир қилиш қобилияти - тамсулозиннинг асосий афзаллигини таъминлайди: у артериал босимнинг сезиларли даражада пасайишига олиб келмайди, шунинг учун ҳар қандай ёшдаги эркаклар, шу жумладан катта ёшдаги беморлар учун ҳам мос келади.

“Тонопрост” - беморнинг

эҳтиёжлари ҳисобга олинган ҳолда яратилган замонавий тамсулозин препарати:

- терапиянинг дастлабки ҳафталаридаёқ симптомларни энгиллаштиради
 - нормал уйқу ритмининг тиклашга ёрдам беради
 - ҳаёт сифатини яхшилайди
- эркак энди курашмайди, балки яна яшай бошлайди.

Таркибида барқарор ва кутиладиган натижани таъминлайдиган оптимал терапевтик доза мавжуд.

Касаллик танланмайди, лекин унга қандай жавоб беришни танлаш мумкин

“ТОНОПРОСТ” ЭРКАКЛАРГА ОДАТДАГИ ҲАЁТ ТАРЗИГА ҚАЙТИШДА ЁРДАМ БЕРАДИ: Тўлиқ қувват билан ишлашга, ортиқча хавотирсиз саёҳат қилишга ва ҳар кундан ишонч билан завқланишга ёрдам беради.

Простата аденомаси - бу ҳукм ёки муқаррарлик эмас.

Бу замонавий фармакотерапия муносиб тарзда қабул қила оладиган чақириқдир.

Эркак шифокорга қанчалик эрта мурожаат қилса - эркинлик, хотиржамлик ва ички қулайлик шунчалик тез қайтади.

“ТОНОПРОСТ” - ШУНЧАКИ ДАВОЛАШ ЭМАС, БАЛКИ ҲАЁТНИ ЯХШИ ТОМОНГА ЎЗГАРТИРИШДИР.

ТОНОПРОСТ®

ҲАР БИР КАПСУЛАДА ПБХГ СИМПТОМЛАРИНИ НАЗОРАТИ!

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

ASKLEPIY Group

Пештахта ортидаги дорихона ҳикоялари

Дорихона - бу фақат дори препаратлари ва қоғоз рецептлар бўлган витрина эмас. Бу ерда ҳар куни кўплаб ажойиб ва баъзан қутилмаган ҳодисалар содир бўлади. Профессионал фармацевтиканинг ортида эътиборли бўлишни ўргатадиган, баъзида қарор қабул қилиш қанчалик мураккаб эканлигини кўрсатадиган ва табассум уйғотадиган ҳолатлар юз беради. Файриоддий клиник кузатувлардан тортиб тезкор жавоб талаб қиладиган вазиятларгача - ҳар бир воқеа касбни дори йўриқномаларидан кўра чуқурроқ очиб беради.

Озода Пулатова

Турсунова Малика, Қарши шаҳридаги ОХУмед 167-дорихона мудираси:

Амалиётимизда вақти-вақти билан қизиқ воқеалар содир бўлиб туради, лекин уларнинг баъзилари узок вақт ёдда қолиб кетади. Анча йиллар аввал оддий иш кунда бир эркак бемор келиб, рецептсиз антибиотик сўради. Мен мижозга хизмат кўрсатиш ва дори бериш қоидаларига риоя қилиб, беморнинг ёшини сўрадим. Эркак бемор ҳали ёш бола эканини айтди. Мен антибиотик бериб, қўллаш усули ва ёш болалар учун дозасини айтиб ўтдим. Тажрибамга асосланиб, даволанишга антибиотиклар қўлланилган ҳолатларда қабул қилинадиган пробиотик “Ревитал”ни қўшишни тавсия этдим. Мижоз маслаҳатларимни сабр билан тинглади, бош ирғаб, харидни маъқуллади. Дорилар нархини ҳисоблаётганимда, мен: “Қизингиз учун оляпсизми, ўғлингиз учунми?” деб сўрадим. Мижоз жилмайиб, мутлақо хотиржам оҳангда: “Мущугим учун!” деди.

Эндигина иш бошлаганимда рус тилини билиш даражам яхши эмас эди. Аммо рус тилида гаплашадиган беморлар дорихонага тез-тез келишарди, шунинг учун фақат мавжуд сўз бойлигимдан фойдаланишга тўғри келарди. Бир куни ўрта ёшлардаги аёл келиб, “обезболивающий”, яъни оғриқ қолдирувчи дори сўради. Ўшанда “обезболивающий” сўзи оғриқ ва спазмга қарши восита эканлигини яхши

тушунмас эканман. Негадир ишонч билан эркакларда эрекция бузилганда бериладиган “Эрегра” препаратини беришга тайёрландим. Аммо шу пайт қадокни ўқиб, бир дақиқа олдин катта хатога йўл қўйишим мумкинлигини англадим. Мижозга сездирмасдан, тезда оғриқ қолдирувчи дори бериб, уни қўллаш усулини тушунтирдим. Шундай қилиб, амалиётдаги баъзи ҳолатлар нафақат қулгили, балки сабоқ олиш, касбий тажрибани ошириш ва замонавий фармацевтика амалиётини яхшироқ тушуниш имконини ҳам беради.

Абдалиева Нилуфар, ОХУмед 171-дорихона мудираси. Фармацевтика соҳасида 20 йилдан ортиқ тажрибага эга.

Фармацевтика соҳасидаги иш нафақат масъулиятни ва эътиборлиликни талаб қиладиган, балки қизиқарли ва илиқ воқеаларга учраш имконини ҳам яратади.

Беморлар билан гавжум кунларнинг бирида гинеколог қабулидан сўнг ўрта ёшли аёл келиб, унга қин таблеткалари ёзилган рецептни берди. Кўрсатмага кўра икки қути дори керак эди, бизда эса фақат битта бор эди. Биз дори воситасини бериб, уни қандай ва куннинг қайси вақтида қўллаш кераклигини тарзда тушунтирдик. Бир ҳафтадан сўнг, бемор иккинчи дори қутисини олиш учун яна дорихонага келди. Тўлов қилаётиб, аёл дорини қабул қилгандан кейин кўнгли айниётганини

айтди. Мен кўп дорилар ноҳўя таъсирга эга эканлигини тушунтириб, агар кўнгли айниши кучли бўлмаса, кечқурун уйқудан олдин таблеткаларни қин орқали қўллашни давом эттиришни маслаҳат бердим. “Қин орқали” сўзини эшитган бемор ҳайрон бўлиб, ҳатто бироз чўчиб, таблеткаларни оғиз орқали қабул қилгани ва сув билан ичганини айтди. Аввалига иккаламиз ҳам қулиб юбордик, лекин кейин препаратларни нотўғри қабул қилиш асоратларини олдини олиш учун уни шифокор кўригига юбордим.

Бир муддат Чирчиқ шаҳрида ишладим, дорихонамиз бир кекса аёл яшайдиган маҳалла ёнида жойлашганди, у бизнинг дорихонага тез-тез келиб турарди. Бир куни у қон босими кўтарилиши, бош оғриғи ва титроққа шикоят қилди. Мен қон босимини туширувчи энг арзон, аммо самарали таблеткалар ҳамда шамоллашда титроқ ва мушак оғриғига қарши “Риномакс Хот” препаратини бердим. Бир неча кундан сўнг, бизга яхши таниш бўлган бемор аҳволини анча яхшилаган самарали дорилар учун миннатдорчилик билдириш мақсадида хурсанд ҳолда келди. Бемор аёл ҳар доим озиқ-овқат ташиш осон бўлиши учун филдиракли сумка билан юрарди. Бу сафар эса пишган ва ширин хурмоларга тўла халта миннатдорчилик белгиси сифатида бизга - фармацевтларга аталган эди. Бу воқеа машаққатли ва масъулиятли ишимизга кўрсатилган самимий эътироф сифатида узок вақт ёдимда қолган.

Дорихонадаги ҳар бир воқеа - шунчаки амалиётдан олинган қизиқарли эпизод эмас. Бу касбий тарихнинг бир қисми бўлиб, бемор, мутахассис ва дори ўртасидаги муносабатларни чуқурроқ тушунишга ёрдам беради. Бундай ҳикоялар фармацевтлар иши қанчалар хилма-хил, кўп қиррали ва баъзан мураккаб бўлишини кўрсатади.

Дунё Фарм янгилик-лари

PHARMA 5.0: КЕЛАЖАК ДОРИЛАР БОЗОРИ 2029 ЙИЛГА КЕЛИБ ДЕЯРЛИ 99 МИЛЛИАРД ДОЛЛАРГАЧА ЎСАДИ

Фармацевтика олами рақамли инновациялар даврига қадам қўймоқда. “Research Report 2025”нинг сўнгги ҳисоботида кўра, сунъий интеллект, катта маълумотлар ва шахсийлаштирилган тиббиётни фаол жорий этаётган фармацевтика компаниялари сегменти бўлган “Pharma 5.0” бозори жадал ўсиб бормоқда ва 2029 йилга бориб ўртача йиллик ўсиш суръати тахминан 6%ни ташкил этиб, **98,7 миллиард долларга** етади.

2024 йилда унинг ҳажми 73,66 миллиард долларни ташкил этган бўлса, 2025 йилда 78,3 миллиард долларга кўтарилди. Мутахассислар бу ўсишни рақамли технологияларга йўналтирилган сармояларнинг кўпайиши, тадқиқотлар самарадорлигининг ошиши ҳамда беморларнинг янада аниқроқ ва шахсийлаштирилган даволаш усулларига бўлган талаби билан боғлашмоқда.

Pharma 5.0 ривожланишининг асосий ҳаракатлантирувчи кучлари:

- Янги дориларни тадқиқ қилиш ва ишлаб чиқиш жараёнларини тезлаштирувчи **Big Data ва булутли платформалар.**
- Инновацион экотизимларни яратувчи **фарм- ва IT-компаниялар ҳамкорлиги.**
- Беморларнинг индивидуал эҳтиёжларига йўналтирилган **шахсийлаштирилган даволаш усуллари.**
- **Рақамли терапевтик ва диагностика ечимлари**, шу жумладан “ақлли” ишлаб чиқариш учун IoT технологиялари.

Pharma 5.0 нима? Булар шунчаки янги дорилар эмас. Бу препаратларни кашф этиш учун сунъий интеллект платформалари, автоматлаштирилган лабораториялар, сунъий интеллект ёрдамида диагностика ва ақлли таъминот занжирларини бирлаштирган кенг қамровли тизимдир. Бундай ёндашув ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқариш жараёнларини тезлаштиради, аниқлигини оширади ва хавфсизроқ қилади. Таҳлилчиларнинг таъкидлашича, Pharma 5.0 га ўтиш бутун соҳани ўзгартиради: компаниялар янада технологик, тиббиёт эса беморларнинг эҳтиёжларига мослашган ва индивидуаллашган бўлади.

ЗАРАРСИЗ ИЛМ-ФАН: ЯШИЛ КИМЁГА ПУЛ ТИКИШ.

Бугунги кунда экологик хавфсизлик ҳар қандай ишлаб чиқаришнинг асосий таркибий қисмларидан бири ҳисобланади. Фармацевтика саноати ҳам табиий муҳитни сақлашни таъминлашга киришяпти. Фармацевтика компаниялари энди яшил кимё ишлаб чиқариш усулларини устун кўрмоқда. Эҳтимол, 2026 йилдаёқ, йирик фармацевтика компаниялари қайта тикланадиган энергия манбаларига ҳамда экологик тоза ишлаб чиқариш ва қадоқлаш жараёнларига ўтишни бошлайди. Мисол учун, AstraZeneca халқаро биофармацевтика компанияси Ambition Zero Carbon дастури ёрдамида чиқиндиларнинг ноль даражасига эришишга интиломоқда. Бу ҳаракат Zero Net Zero Initiative (SBTI) корпоратив стандартига мувофиқ амалга оширилмоқда.

Компания 2026 йилга келиб иссиқхона газлари чиқиндиларини 2015 йил даражасига нисбатан 98%га қисқартиришни режалаштирмоқда. 2030 йилгача AstraZeneca барча фаолиятларида углерод чиқиндиларини сезиларли даражада камайтиради. Компания бундай экологик ёндашувларни биологик парчаланувчи қадоқларни жорий этиш ва компонентларни ахлоқий танлаш орқали амалга оширади.

БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ СОХТА ДОРИ ВОСИТАЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШДА САМАРАЛИ ЕЧИМ СИФАТИДА ЖОРИЙ ЭТИЛМОҚДА

Сўнгги йилларда жаҳон фармацевтика бозорида сохта дори воситалари муаммоси долзарб масалалардан бирига айланди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) маълумотларига кўра, ривожланаётган мамлакатларда муомаладаги дори воситаларининг 10 фоизгача қисми қалбаки ҳисобланади. Ушбу хавфга жавоб сифатида фармацевтика саноатида препаратларни рақамли кузатувини таъминловчи замонавий технологиялар жорий этилмоқда.

Хусусан, АҚШда «Drug Supply Chain Security Act» (DSCSA) қонуни доирасида таъминот занжирининг барча иштирокчилари дори воситаларининг ишлаб чиқаришдан тортиб чакана савдогача бўлган ҳаракатини серия рақамлари орқали назорат қилиши шарт этиб белгиланган. Ушбу талаблар доирасида йирик фармацевтика компаниялари ва ахборот технологиялари соҳасидаги етакчи корпорациялар блокчейн асосидаги пилот лойиҳаларни амалга оширмоқда.

Жумладан, FDA ташаббуси билан IBM, Merck ва Walmart иштирокида бир қатор инновацион лойиҳалар йўлга қўйилган. Шунингдек, Pfizer, Genentech ва бошқа етакчи фармкомпаниялар консорциуми томонидан ишлаб чиқиладиган MediLedger саноат платформаси дори воситаларини идентификация қилиш ва маълумотлар алмашувини стандартлаштиришга қаратилган.

Фойдаланилган манбалар:

1. FDA approves BioCryst's oral pellet version of swelling disorder drug for children
2. Pharma 5.0 Research Report 2025: Market to Reach \$98.7

PHARMAZETA

терминлари

Спазмолитиклар — ички аъзолар (ошқозон-ичак йўли, ўт йўллари, сийдик чиқариш тизими, бачадон) силлиқ мушакларининг спазмини бартараф этишига мўлжалланган дори воситалари гуруҳи ҳисобланади. Улар мушаклар тонусининг ошиши билан боғлиқ оғриқ синдромини камайтиради ва аъзоларнинг функционал ҳолатини яхшилайдди. Спазмолитиклар санчиқларда, ошқозон-ичак йўлининг функционал бузилишларида, дискинезияларда ва спастик оғриқларда қўлланилади.

Холекалциферол (Д₃ витамини) — Д витаминининг биологик фаол шакли бўлиб, инсон терисида ультрабинафша нур таъсирида синтезланади, шунингдек, ҳайвон маҳсулотларидан олинган озиқ-овқат билан организмга киради. У ичакда кальций ва фосфорнинг сўрилишини тартибга солади, суяклар ва тишларнинг минераллашувига кўмаклашади, иммунитет тизимининг нормал фаолиятини қўллаб-қувватлайди. Холекалциферол Д витамини етишимовчилиги, рахит ва остеопорознинг олдини олиш ҳамда даволашда ишлатилади.

Эргокалциферол (Д₂ витамини) — Д витаминининг ўсимлик маҳсулотларидан олинган шакли бўлиб, организмга озиқ-овқат ва дори воситалари орқали киради. Жигар ва буйрақлардаги метаболик ўзгаришлардан сўнг кальций-фосфор алмашинувини бошқаришда иштирок этади. Биологик таъсири жиҳатидан холекалциферолга ўхшаш бўлса-да, барқарорлиги ва фаоллиги нисбатан пастроқ, бу эса даволаш усулини танлашда эътиборга олинади.

Пиодермия — асосан стафилококклар ва стрептококклар каби патоген бактериялар келтириб чиқарилган терининг йирингли-яллигланиш касалликлари гуруҳи. У йирингли тошмалар пайдо бўлиши, терининг қизариши, шишиши ва оғриши билан тавсифланади. Пиодермия юзаки ёки чуқур бўлиши мумкин ва кўпинча тери бутунлиги бузилганда, иммунитет пасайганда ҳамда гигиена қоидаларига риоя қилинмаганда ривожланади.

Стоматит — оғиз бўшлиғи шиллиқ қаватининг яллигланиш касаллиги бўлиб, унинг келиб чиқиши инфекция, травматик, аллергия ёки иммунитет билан боғлиқ бўлиши мумкин. У қизариш, шиш, оғриқ, эрозия ёки яралар пайдо бўлиши, овқатланиш ва нутқнинг бузилиши билан намоён бўлади. Кўпинча иммунитетнинг пасайиши, витаминлар етишимовчилиги ёки сурункали касалликлар фонида ривожланади.

Тонзиллит — танглай муртақларининг юқумли-яллигланиш касаллиги бўлиб, ўткир ёки сурункали шаклда кечиши мумкин. Касаллик қўзғатувчилари аксарият ҳолларда бактериялар ва вируслардир. Клиник белгилари томоқ оғриғи, ютинининг қийинлашуви, тана ҳароратининг кўтарилиши ва лимфа тугунларининг катталашини ўз ичига олади. Сурункали тонзиллит юрак, буйрак ва бўғимларда тизимли асоратларга олиб келиши мумкин.

Ларингит — овоз функцияси бузилиши билан кечадиган ҳиқилдоқ шиллиқ пардасининг яллигланиш касаллиги. Ўзига хос белгилари: овознинг бўғиқлашуви ёки йўқолиши, қуруқ "вовулловчи" йўтал, томоқда қуруқлик ва қичиш ҳисси. Ларингит кўпинча вирусли табиатга эга, аммо овоз бойламларининг зўриқиши, совуқ ҳаво ёки таъсирлантувчи моддалар оқибатида ҳам юзага келиши мумкин. Касаллик ўткир ва сурункали шаклда кечиши мумкин ва овоз тинчлигини талаб қилади.

Фарингит — ҳалқум шиллиқ қаватининг яллигланиш касаллиги бўлиб, кўпинча юқумли (вирусли ёки бактериал), баъзан эса аллергия ёки таъсирланиш натижасида келиб чиқади. Асосий белгилари томоқда қичиш, қуруқлик ва оғриқ, ютинганда кучаювчи нохушлик, ҳалқум орқа деворининг қизариши кабилардир. Фарингит ўткир ёки сурункали шаклда кечиши мумкин ва кўпинча ўткир респиратор инфекциялар фонида ривожланади.

Бош муҳаррир:
Доронкина Екатерина

Катта муҳаррир:
Марьям Суюнова
Озода Пулатова

Таҳририят жамоаси:
Сабирджанов Раҳмиддин
Рахимов Жаҳонгир
Раҳманова Камила
Суюнова Марьям
Мусаева Камилла
Липатова Елена
Пулатова Озода

Арт-директор:
Казанцев Владимир

Макетлар дизайнери:
Якубов Рашид

Саҳифалаш дизайнери:
Мазаитов Артур

Обуна ва тарқатиш бўлими:
Тел.: +99897 150 87 04
pharmazetaneews@gmail.com

Нашр материаллари "ASKLEPIY Group" МЧЖ менежерларининг муаллифлик ҳуқуқини ҳисобга олган ҳолда тайёрланди

Сон №1
Типография: «Uniking» МЧЖ
Тираж: 5 000 дона.

Даврийлик: йилига 12 марта
Нашр, саҳифалаш, дизайн
учун масъул редактор:
Доронкина Е.

«PHARMAZETA» газетаси Ўзбекистон Республикаси Президенти девони қошидаги оммавий комму-

никацияларда рўйхатга олинган. Рўйхатга олиш гувоҳномаси №1458 12.02.2022 дан.

Редакциянинг фикри чоп этилган материаллар муаллифларининг фикрига мос келмаслиги мумкин. Материаллар ўқилганда «PHARMAZETA» га ҳавола қилиниши шарт. Реклама материалларида жойлаштирилган маълумотлар учун редакция жавобгар эмас.

Ушбу маълумот фақат тиббиёт ва фармацевтика соҳаси мутахассислари учун мўлжалланган.

РиноМакс®

ШАМОЛЛАШНИ НАЗОРАТ

ОСТИГА ОЛИНГ!

Бош
оғриғи

Юқори тана
ҳарорати

Зирқираб оғриш
ва титроқ

Бурун ва бурун
бўшлиқларидаги
оғриқ

